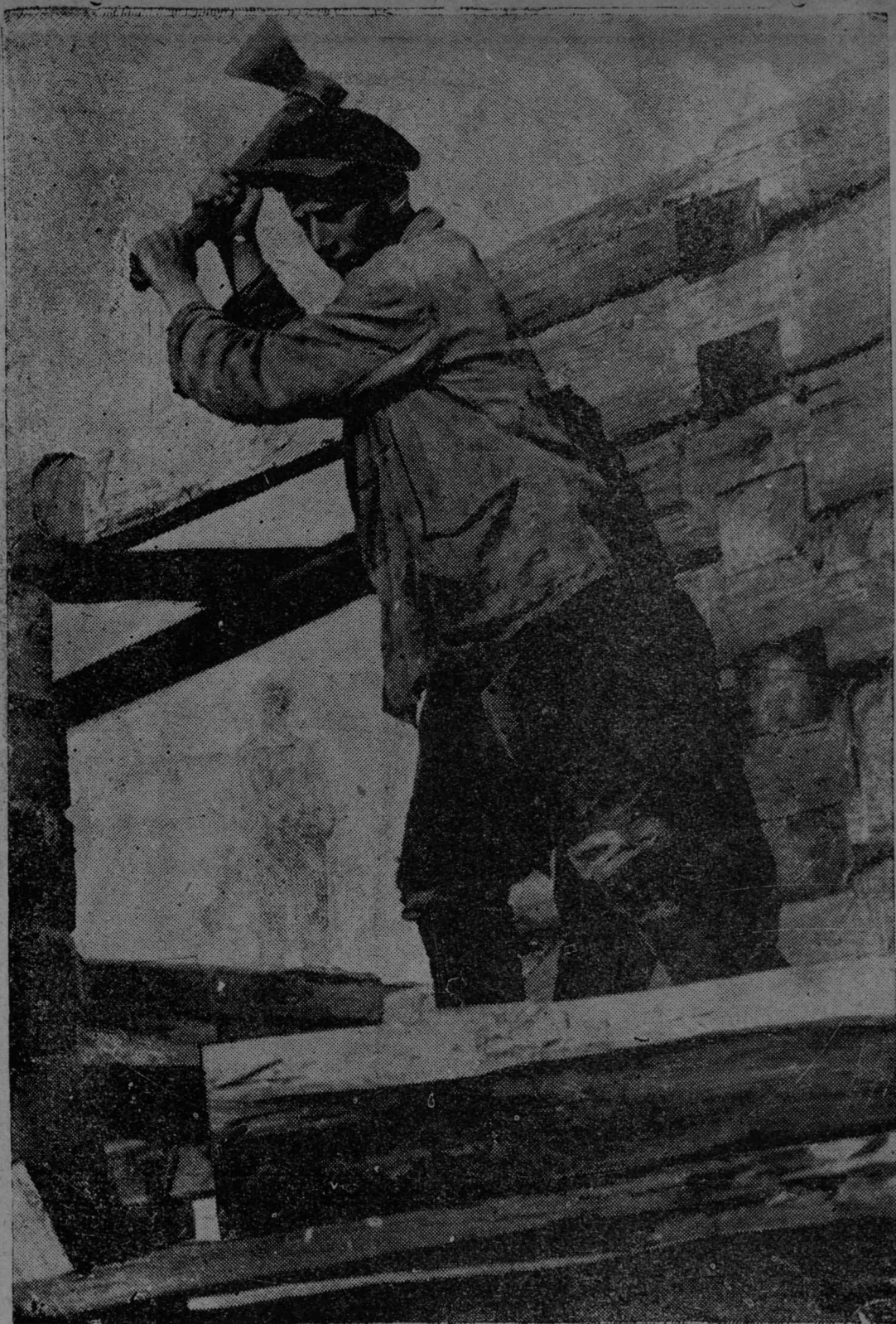

Ударник Шиджусов
строитчан уж
вылын

УДАРНИК

15-16

УДАРНИК

ПРОЛЕТАРСКОЈ
ЛИТЕРАТУРА ЖУРНАЛ
ПЕТО БЫД ТӨЛЫСЫН КЫКЫС
Лежоны ВКП(б) ОК-лөн Культпроп, КАПП
Редакциялөн адрес: Сыктывкар, Советскöй ул., 24

ПРОЛЕТАРСКОЈ ГИЖЫГЛАС— РАДИОФРОНТ ВЫЛО!

Социализм строитан оджасыс оз вермы колтчыны бөрө і радио. Радио—юн вороп робочöйжасос, колхозникжасос, гөм да шөркөддема олыс крестанаос витвоса план нол воон успешнöя тыртны мобилизуйтöмын да налы коммунист нога воспитаннö сетöмын.

Партия да правительство комі ужалыс жöзлы таво сетчыны ыжыд возможность—воссис ширококешательнöй радиостанция. Радио—комі ужалыс воитырос ловжа кывжөн жтас став мирыскөд, ас сорнөн мобилизуйтас робочöйжасос, колхозникжасос, гөм да шөркөддема олыс крестанаос социалистическöй Выл Воитыв течөм выло.

Художествоа ловжа кыв област паста ужалыс масса пөвсө онöз-на разавлис 18 сурс екз. печатнöй газетжас да журналжас пыр. Тажө культураас радио пыр öнi жтчасны со сурс морт—радиокывзыгжас.

Художествоа литература вещаннö воитын сувтöны гырыс могжас: художествоа кывжөн мобилизуйтны ужалыс массаос онija гырыс могжас (вөрлезөм, кылөдөм, колхозжас течөм, скөтвижөм паскөдөм, фабрик-заводжас строитөм, квалифитсированнöй робочöй кадр лөсөдөм, ас кiө техника бостөм да с. в.) олөмө портөм выло.

Пролетариат нога комі гижысжас отувтчөм (КАПП) воит медвожжа могөн сувтө художествоа литература вещаннö сувтөдны Реконструкция кад корөм серви, РАПП да АРРРФ (Ассоциация работников революционного радио фронта) установкажас серви, сетны радиовещаннöлы авторскij кадр, репертуар.

Пролетариат нога комі гижысжаслөн да литератураө кыскөм ударникжаслөн радио фронтын колө лоны медвожжостчыс отсасысжасөн. Радио сувтөдө гырыс могжас: бостчыны гижны радиокомпозицияжас (очеркжас, тонораммажас, ораторияжас, сетны бур качествоа—классовöй выдержаннöй гижөджас, петкөдлыны пятиметкаса героиясос да с. в.)

Радиовещаннö мижан сомын вөссө-на. Авторскöй кадржас, репертуар, даж исполнительскöй вын радицентрлөн öнi аслас абу. Тажө ужас лөө кыскөма комі гижысжасос, литератураө кыскөм ударникжасос, самодельнöй драмкружокжасос да мукөдөс.

Откымын жортжас шуоны, „радиовещаннөйдлы-пө репертуарыд сурө мыждта колө, сомын колө кужны сижөжасос используйтны. Ташөм мөвпжасыс абу вескыд. Радиолөн спецификаыс матысса искусствожас учасокжасыс (театр, кино) торжалө. Театрын спектакль кывзысжас оз сомын кывны, но і адзöны артистжасыс вөрсөмсө; киноын адзам, мыж вөчсө экран вылын, а огө кылөй. А радиовын-радио-кывзыс сомын кылө, а оз адзы мыж вөчсө.

Тажөнын петкөдлө, мыж художествоа литература вещаннөлы репертуар колө аслыс пөлөс (та жылыс лөө гижөма торжөн „Ударник“ воан нумержасын).

Кыскам художествоа литература радиовещаннө улө пролетариат нога комі гижысжасос, литератураө кыскөм ударникжасос, миткружковечжасос, вөрлезыс ударникжасос, ставөн социалистическöй радиовещаннө вөсна!

ЖУРИНАЛЫС

ИЗЖУР ИВАН — Ыб вылын . . .	1
М. ЛИХАЧОВ — Кор потө кор. . .	5
А. РАЗМЫСЛОВ — дас	7
ПЕФ ГЕН — Сиктса асыв	8
К. ИГНАТОВ — Сөза лезө жүгөр . . .	13
АКИНЬ Ш — Локтө ин-ду-стри-жа . .	14
САНРИК ЖОГОР — Вöрын	15

№ 15-16

Август — 1-31

1931 - öd во

Ы Б

ВЫЛЫН

НЭЖ Коми
1-1

Г.Л.Б. в Янгр Ц
С.О.В.В.Г.
Ант. № 801

Віет ІЗУР ІВАНЛӨН

Шондi воэын сарiзвывса гыөн пуртыкасö воём су. Космö. Космöма щöщ i жекежыс. Öд, гожöмбыдөн тајö ыбвылас öдвакö-на волис ведра ва.

Некөн кымөр пласт.

Мыјкö воэын талуи петöма төв. Ескөн, пыр-кö тази пуркiс, ез öмöј вöв лөсыд вундыс-яслы-да.

Акiм муно суяс косттi пода туйöд да журыс сöмын тыдавлö. Бытгöкö гыа су сарiзвылас морт жур гөвкјалö. Кыптывлö, летчывлö, сушенјас бөрса вöтлысö. Ки-ни кок оз тыдав.

Лун-мöд-нын колхозын мыјкö пондiс керсыны. Мöд суткi чöж, со, Акiм тази ветлöдлö вiзвывсан му вылö, мувывсан вiзвылö. А мыј i бытгöкö лоi? Мыјла Акiмаы öтнасы ставсö лоö бостны ас вылас? Турун пуктiгөн трудоденөн ноксы. Нан воэ воiс. Ез во, а космiс. Мöс-вiзсыс-яслөн мöсныс уэлö, пурјасны ужалыс-ясöс корсан. Öнi со мувылын шабдi керыс-яс да вундыс-яс косö воöмаöс. Быдтор јылыс колö төждыены. Мукöд трудоден-јас корсöны, а те ноксы, котрав.

Оз вермы Акiм гөгөрвоны — мыјла нывбабajasмы век-жык зычiтöны. На код-жö сесса i мөс-јас. Пөгiбö воан тајö мөс-јасөн! Даскык мөс тавој уэлöмаöс. Некушöм ногөн он вермы öтчукөрөнжык вiзны. Мыј ескөн наалы i разöдчыныс. Кушöм-öд козайн — сешöмi i мөс-зiк-жö колхозчычajas кодöс. Мiчöдыштан-кö тај вöжжi-тö — пырi пус-пас муноны-а: пiнасöм, мургöм, косöч ве-öг воласны. Со öнi муртса бригадajasмы сводкаяс вiд-лыны пукыштiс — выл јуөр:

— Шабдi мувывса бабajas idму вывса-јаскöд журi-на журi косасöны.

Бара аскежнысö адчöмаöс! Ескөн емöс-жö сен бри-гадiр-јас-да. Ставөн пөгiб: ужөн, јöзөн, мөс-јасөн, вöв-јасөн, сотыс шондiөн. Көв ескö мед шондыс шöйтчан лун öт-чыд вöчас. Гожöмчöжнад вермiс-нын пöс кiотыи быдөн-лыö бöчка.

Ставныслы колö сiн, ставныслы колö iндавны, став-ыслы колö ки. Он-öд быд здукö кодöскö кор. Аслыд лоö сузöдсыны.

Ештöдчан! Мыј вылö i курс вылын вöлин, предсeda-телалан. Сы вылö i журалыс! Нöшта вiдöны ужјас вылö омöла ветлöмыс. Ышкi кызкö, гөгөрса-кö нешкöны. Öвi — öвiтор, мөд — мөдтор.

Конгылтчöмаöс iдшенјас. Сiнтыс кiөн шеныштöмыö гылаалöны.

Ыжыд кымөр бөрса лөнөн лантöмаöс бабajas. Некод жур оз дептыв. Бөрвылас гөгөрвоöмаöс ассыныс мыжсö.

— Öдa! — горöдiс Акiм, шабдi керыс-яс дiнö воём мыст.

Котöргiс iчöтик тушаа, жежыд журi-јаса ныв. Мыјла i журыс щöщ гожавны абу вермöма. Оз небос сiјö сот-чы чужöмыс мөз. Чужöм потласöма сотчöмысла, а журi — сöз шабдi.

Акiм вылö вiзöдлытöг пуксiс шабдi вожка вылö, сö-мын сiјö мамалис-да — зев öдјö бөр четчiс, лезiс сiн-јас-сö. Пел-јыв-јасыс вөрзылысны быдөн да гожја чужöмтö гөрдöдны ез-нын вермы.

— Мыј тiјан тан вöли? — јуалис Акiм.

— Нынöм ез вöв.

— Кыз-нö ез? Вiсталис-öд Аннаыд. дај зев-нын мыј-кö лөнöс. Ташöм лөныд кое бöрын i вермас лоны, — нуммуномөн бөрвылас шуiс.

Акiмлөн нуммуномыс кыпöдiс щöщ i Öдaöс.

— Мургiсны тај вундыс-јаскöд. Öпрöс да Натал сес-са журi-öз воiсны.

— Те-нö мыј вiзöдiн?

— Мыј-нö ме верма вöчны, оз кывзыны-да. да сiзи i колi Наталöс. Мыјкö-öд ештiс-жö-нын гожöмбыднад дурны. Лөг куза Öпрöс сiјöс. Жар сесса, дөзмöмаöс гожöмбыднад.

— Жар шуан? Важөн-нö ез вöв жар! Жар вылö вештысны оз поз. Ужыд оз вiдчыс.

Му помо воігөн ылажыа-нын гордіс:

— Мед мічажыка керёны, а моз шыно колны! — да шеньштис кинас му куза.

Пёе чышкіг моз мөдөдчис вундыөяслаа.

— Кор—жар, кор—көзүд, —мөвпыштис Акім. Уөи думвылаас өйтөр:

Вөлі 1920-өд во, феврал төлыс. Көзүдысла оз кыв весіг аслад нырыд. Чунпомјас турдөмаөс. Кыз увјас гылаалөны пашлак лыјөмкөд. 38 градус. Коскөз лым. Туктөма. Коккыдзык паскөмөн-кө—өн і вој. Сөмын Акім-јас вөјласисны.

Мөд лун-нын асвылын лым пышти кыскөны трөхдү-мовка.

Частјас көнөскө возыноө, өвјазној тај јуөртлывлас:

— Даешь Архангельск!—горзігырји-пө мунөны возө.

Окота лоны сен, пырны медвозза радјасын Кардорө да оз поэ. Оз поэ еновтны ассыд местатө. Он төд—гаш-кө паныдасан јоижыка жежыдјаскөд.

Ез сувтлыны—пышјисны. Феврал 18-д лунө пышјөма Миллер Кардорыс, 19-д луннас пырөмаөс мјан медвозза јөв. 20-өд луннас пырисны Акімјас—бөрсааныс јужвытти кыссө трөхдүмовка.

Тази колны даскөкјамысөд, дасөкмысөд, кызөд војас. Кіјев, Перым, Варшава дор, Гулај Поле—лоіны төдсаөс. Ворөшлов, Фрунзе, Буденној пөріны баөјасө.

Көзүдас і жарас волан.

Өні со сөщөм-жө: керлезігөн—көзүд, гөжөмын—жар. Ужыд тај көзүдтө оз јуав. Лоө ужавны дај мыј щөктө-ма лоө вөчны, не то-өд јуроіө кутчөны, лібө мургыны. Мөдөдлыны ескөн нывбабајассө сөщөм інас, секі небоө гөгөрвоасны.

Мыј збылысө лоі? Кылө сөлөм—мыјкө абу лучкі да оз гөгөрво. Асывнас Трөпімкөд сорніван торја-нын мыјкө сөлөмвылас пукеіс.

— Ог мун талун уж вылө,—асыввоз чөтчөмөн щөц доктөма правленнөө Трөпім.—Тырма! Мі местаө мед мукөд.

Очміс Акім да өніөз-на асас ез во.

— Мыјла?—јуаліс.

— Гөжөмбыд трудөфенасім да важыс возө огө-жө мунө. Олөм важ, уж—важ, мыј і вылыс?

— Код теныд тајөс висталіс?—сөмын верміс шуны Акім.

Трөпім өмөј оз гөгөрво? Он-кө нарошнө сіз вөч, ез-жө вермы лоны. Важса довјалөмыс ковмөма. Көнкө, чај-тө, гөзјалы уна оз ков. Ескөи...

— Ем тај бур јөзыс,—бергөдчис Трөпім да петіс.

А-өд кущөм зіла Трөпім гөжөмбыд ужаліс. Кущөм бура колхозлөн турун пунктөмыс муніс. Трудөфентө ун-жыкыс вөлі тыртө. Лока воз-өд сөсса со і туруныд еш-тіс. Јөнөдө зон брігада весіг кајіс.

Мыјкө сөсса мувылө кајөмсаы і керсыны кутіс. Мөд-лунчөж со јөзыс абу ас дозјанысөс.

Ј му вылын бурөщ шөјтчөны. Разіпемі став јөзыс. Акімлы сіјө медвојдөр өінмө шыбытчис. Быдөн ас колтајас доранысөс.

Пушкыраөс кујлөны колтајас. Брінмунөмаөс вылө јкіа шөпјас. Төдчө: ід абу зөв тыра.

Быд вундыелөн аслыс нога водтөдөма колта. Талан бөжа, талан јура, мөдарө бөжаөс, мөдарө јураөс, весіг јавныс быдөн зілөны ас ногыс. Не клөмвосаыд. Колөмво быгтө вөлі өтө семја вундө. Став колтаыд өтө мортлөн моз кујлө.

Машина дорын брігадір да мужік улов. Најө чукөр-ынөс.

— О, талун гөлөва!—медвоз шыаөіс лөчыд сінма Олө. Јурсө быдөн тракнтіліс.

— Пажнајтад?—јуаліс Акім.

— Сіз кымын—бара шыаөіс сөмын Олө.

Герөктөдны көсјө јөзөс да оз вермы.

—Мыј тіјан тани вөлі?—скөр чужөм вөчіс Акім.

— Ез мјанын. Естөны гөтырјас кімөстөтчөмаөс шыа-өіс брігадір Петыр.—Јурнысө гыжыштөмаөс. Візвылыс ез-на воавны?—вежіс сорнісө сөсса.

„Ас кжын буракө көсјө сорнітны“—мөвпыштис Акім. Четчис да шуіс:

— Петыр, тенө сөлсовет корө, ужвысыд воөм бө-рын зікпыр ветлы....

...Партјачејкалөн бјуро чукөртчис шөнді летчигөн. Сор-ні: нан ідралөм јылыс.

Шмотов, партјачејкаса секретар, ічөтік тушаа, зүгөм јуроіа, колмөма лунтыр котралөмла: зајом, неграмотност, вөрпөжар, колхоз, вөр кылөдөм вылө јөз чукөртөм — ставыс гудыртчөма өтгудырјө. Оз весіг төд, кущөм уж-јас дорө талун кутчөліс. Сөтчө нөшта дас во тырөм кжлө лөсөдчөм.

Бјуро вылын: Акім, сөлсоветыс председател, агро-ном, учітел.

— Турун пунктөм, поэө шуны, муніс бура,—висталө секретар.—План серві ескөн і нужаліс кымынкө лун, но сіјө нінөм, ештис тај-а. Өні мог: организованныја пет-ны нан ідравны.

...Нөкјөн мавтөма јенеж, козувјас весіг оз төдчыны.

Сікт вестын ју сајын став зорөдјасыс вужөрјасөн төд-чөны. Став гортгөгөрс а уж сені. Сікт мыш вылын су мујас сајө сувталөмаөс ічумаліјас. Унаөн. Ылысаныд быгтө јөз өтө радө сувтөмаөс куртны.

Відчысөмөн, кок шы іқаспод вылө лөзаліг, мунө Јогор. Оз кыскы кокјассө, а вылысан вескыда лөзалө жеңыд ізапод вылө.

Ветліс рытгорувнас Јемел өрдө пукыштны. Ез јона сорнітны. Каэтыштис сөмын Јемел:

—Вундыны-нын заводітісны. Оз тај небоө ыжыджык төв петав. Мајөгтөмөс чумаліјасыс.

Гөгөрвоіс Јогор кущөм төв вылө каэтыштис јемел термасны кутіс гортас.

— Сорніыс-а: шөп вартоөм вөснаыд-на мургыштасыс код сурө,—кыліс нөшта бөрвывсаы Јогорлы.

„Мыјкө тон артмас“—мөвпыштис мунігас.

...дыр нужаліс партбјуро. Көв і өтік сорні да ыжыд: трудөфен, брігада, гожа ужјасыс премірујтөм, сөтчө нөшта Котласө јөзөс корөм јылыс сорні. Быдсөн пөса-ліс Шмотов, јуроіјасыс нөшта зүгөісны.

— Разнөј ескө ем-да, сор-нын талун,—помаліс.

Разөдчисны. Көсјіс Акім лунса кое јылыс, Петыркөд сорнітөм јылыс шыөдчыны да відчыыс. Гашкө, вожа-да. Војдөр ачым мыј верма вөчны—вөча.

А „Разнөј“ папкаын Шмотовлөн кујлө шыөдчөм:

„Трөпім Івановіч Карповсаы“

Заја в л е н ь ө.

„Партјачејкалы да колхозлы

Курітчан кабала вылыс карандашөн гіжөмсө дыр зіліс гөгөрвоны Шмотов да ез ешты помавны. Коліс мөд засөданнөөз.

Трөпім візвылыс волігөн сөјөмкост сіјөс гіжіс. Мед-воззаныс-на ас немнас лөсөдліс сөщөма ассыс кывсө.

Ускөдлыны лоі дум вылас салдатсаы гортас пімөјас гіжөмсө. Өдва і поналіс:

„Кызі ме беднак і колхознік, кора верітны меным. Ме ог ас раді, а колхоз раді. Кызі ме колөм во ар колхозө мөдыс пырі, шуі: кута, міса, ужавны. Војдорсө тај колхозыс петігөн шулі: менам, міса, дөрөмөј колхо-зад сөмын-на вөлі. Сөсса гөгөрвоі-да вылыс пырі. Брі-гадаын менам трудөфөныд медуна да мыј сіјө трудө-фөныс. Куш сіјөн он пөт. Ме сы вөсна, мыј Јемел став лөк вөчны зілөны. Меным ескө унаыс-нын шулыв-

лісны да ме ег кывзы. Најō і јудорса шабді јор талō-
дōмаѳс, зѳрјас мјјаслы вердōмаѳс дај мукōдлаті пощѳс.
јас восталōмаѳс. Оні быдсама сѳрнјјас јѳз пѳвсѳ пав-
кѳдѳны. Кора прімітны мера.

Карпов“.

Ез-кѳ пыс, Васілыс, отсав, ѳдвакѳ-на мыјкѳ артміс.
Оні-на со весіг ачыс ѳлѳмсањ кывзѳ пысмыс лыд-
лѳмсѳ. Кујім лун сајын шыѳдчѳм сетіс, а век-на шынітѳв.
Сіјѳн і талун ужвылас петтѳм лоі —скѳрміс.

...Аскі асывнас вундыны кайејас адісны: ідчумалі-
јас кісгалѳмаѳс

Асывсањ уна вылтор: міртуј дорті вѳр кодкѳ ѳзтѳма
дај му вылын Трѳпім гажаа ветлѳдлѳ.

Гѳгѳр шын. Чѳјсајса вундыѳјаслѳн вујѳрыс весіг
бердіс. Шонді гѳрдѳдіс шын вѳсна. Коркѳ-коркѳ гѳ-
лѳсјас кывлаасны да машіна ѳтмос таргѳ: пыщкѳны су. Чѳј
таладорын Трѳпімлѳн брігада воѳдчѳ вѳча Петыр брі-
гадакѳд.

Недыр мыгѳі нѳшта вылтор: кык брігадаыс уж
вылѳ ез воны кѳкјамыс морт.

— Ме тај шулі... ме тај виставалі...—катласіг тырјі
ветлѳдлѳ Трѳпім.—ѳтѳ пѳлѳс сѳјансыд дѳзман. Важѳн
мыј вѳлі? Уж! Оні? Уж-жѳ. Чѳв! Сулавлы! Уж—да абу
уж. Мѳд уж. А мјјан мѳд ужсѳ оз вѳчны.

— Кущѳм теѳ мѳд уж ковміс? Кѳні чужін, сені і
кулан: му помын.

— Му помыс ег верѳыв дај воѳѳ ог кут. Меным
колѳ гажа уж.

— Важ мозыд—румка гажа.

— Те важтѳ кытѳѳ оз ков ен вайѳд. Секі румкаыс
гажыс вѳлі, а оні ужсѳ колѳ гажѳ вѳчны.

— Бара тај-мѳ ескѳ јуѳмыд? Гажыс ез сур?

— Јуі лок куза. А талун важѳ палѳда, пѳкмелітчі.
А гажыдтѳ сурас. Не талун —так аскі.

Луныс жѳнѳдчѳмѳн і кутіс колны. Луншѳр бѳрын
сіктладорсањ нѳшта шынѳдіс, лолавны ез кут почны.

— Пѳжар!—кылѳ кутісны горзыны шѳр мѳдарла-
сан.

Му вылѳ морт ез кол, мукѳдлѳн весіг чарлаыс саш-
віѳѳ колтаын. Трѳпімалѳн да Петырлѳн лѳз дѳрѳмјасныс
сѳмын шевкјалѳны. Горзѳны да оз кывны—муныс ѳдјѳ
мунѳ.

Пушкыраѳс ід колтајас. Чѳгѳ. Сікт дорын кујлѳны-
на кісѳѳм чумаліјас. Вартеѳны шепјас.

Акімаы век-на вѳлі кахітѳѳ: нінѳм сещѳмыс ез ло.
Но, косасісны му вылын, Трѳпім уж вылѳ ез пет, та-
лун кодѳн локтіс, кык брігадаыс кѳкјамыс морт абу
волѳмаѳс уж вылѳ, зорѳд сотісны. Мыјыс-ѳд сѳ морт
пыщкаѳ оз овлы-да. Бурыс тај вел-жѳ уна ем. Турун
пуктѳм ештіс, јѳз ѳањ ідравны воісны. Спаслун -на ѳд
сѳмын. Мукѳд воѳ успѳнѳѳѳ турун пуктѳм кысывлас.
Тавѳ брігадајас вел бура ужалісны. Урожај јуклѳмыс
ставысыс ужсѳ петкѳдлас.

Кѳѳ мыј, а мыјкѳ ѳлѳмвылас ѳкыд ізіѳн кујлѳ. Тѳ-
дѳ—мыјкѳ колѳ вѳчны, кытѳкѳ мыјкѳ оз тырмы, а сімѳ
шыбытчана ѳмтор абу...

Квајтѳд лун-нын сетѳны вѳрјас. Бус да шын сы-
нѳдті кымѳрјасѳн ветлѳны. Шонді чікѳз гѳрдѳдіс. Му
потласны кутіс. Асылын да рытын вундыны сѳмын по-
чѳ. Некеыс весіг машінаѳн вундѳм су чукѳртны—
кісѳѳ. Вундігѳн-да, чукѳртігѳн да шептаѳ оз-і кол.

Вартан машінаѳн каісны ыѳ вылѳ. Асыв-рыт вундѳ-
ны, лунын рытја вундѳм вѳчасѳн вартѳны, колтаавтѳг
вартанѳ пырѳ.

— Зілажык, зілажык! Ен назмѳд,—термѳдлѳ машіна
бергѳдлыѳјасѳс Трѳпім.

Ачыс созтырѳн вердѳ машінаѳс.

— Те тыкѳс ен уч-а,—бокысањ гѳрзѳ ѳда.—Мітѳ
ужалам.

Кык луноа тојтѳмсѳ Трѳпім вѳтѳд лун-нын ѳкыд
грузѳн кыскалѳ.

„Быдсамаыс лолас,—мѳвпалѳ ачыс.—ѳерт, ескѳн,
бѳрвылас казалан-да. Ез сіз ков вѳчны. Тајѳн сѳмын
мукѳдјасѳс дѳзмѳдан дај бурыс нінѳм ез ло. А мыј і
сіјѳн кѳсјі вѳчны? Ачым ог тѳд. Збыл-кѳ ескѳм шуны—
сіјѳ-ѳд прав. Гудрасан-гудрасан тани, лолавныд муртса
верман, а воѳѳ? Тѳрыт рыт-на Јемел вѳлі сералѳ:

— Кыз-нын ужалад? Не важыд—нормаѳн. А шуѳым—
сотсіалізм. Уркѳвѳј уж помыд ѳдва-кѳ мыјкѳ артмас.
Уркѳвѳјтѳг да зіла колѳ.

Нінѳм секі Трѳпім ез куж шуны, а оні гѳгѳрвоіс,
кодарѳ вѳлѳм бертѳ. Мыј ескѳ смылы мјјанѳз і делѳыс?
А суйѳ нырѳѳ сіз-жѳ. Мікіт Јогорѳс ылѳдлѳ-і. Еша-на
ѳмѳј Јогор кодыд.

Шаргѳ машіна. Выл-на сылѳн шыыс Трѳпімлы кахітѳѳ.
Велалѳма ічѳтысањ кіпом шыјасѳ да тешкод маші-
налѳн таргѳмыс. Важѳн-ѳд мыј, гѳгѳрвоана:

— Ту-пі-та-пі, ту-пі-та-пі,—воѳ асывсањ кылѳ гумла-
јас вылын.

Оні лун-лун машіна гургѳ ыѳ вылын:

— Т-р-р-р-р-р...

— гр-гр-Гр-гр-р...

Гѳкыд гѳгѳрвоны.

Рытгорувнас ужнајтігѳн-на норасіс Гѳтырысы.

— Кыпыд і сѳкыд. А ачым ог тѳд мыјла ѳкыд.
Јѳзысыс быгѳѳ мыјкѳ оз тырмы-і.

— Тешкод, сіјѳн і сѳкыд.

— Абу куш тешкодын. Мыјкѳ быгѳѳкѳ он гѳгѳрво.
Гудрасѳма ставыс.

Ез весшѳрѳ ракајас рытывбыд кравзыны. Нінѳм вѳд-
чыстѳг војнас зерміс. Гым-ні, тѳв-ні. Сізі зерміс дај.
Некод вѳдчыстѳг. Асывнас четчісны да шонді-ні јенѳж.
Летѳм вурунјасѳн ветлѳны кымѳрјас. Панлаѳѳны.

— Бур. Вундыны і су кѳзны бур. Муыс кѳтасыштас,—
четчѳмѳн шѳщ шуіс Акім.—Лун-мѳд кѳѳ зерас,

— Вартны талун оз шогмы. Колтаавлаам огѳ сусѳ?—
лѳктіс Акім дорѳ Трѳпім.—Вундыны оз-жѳ шогмы.

— Шураліг костыс нывбабајас шабді керасны, а
мужічѳјјас карта дорѳ.

— Моз ескѳн зер...

— Оз-на сещѳм бурыд ло. Кор-ѳд колѳ —абу, кор
оз ков—зерас дај. А мјјанлы оні колѳ.

— Буржык ескѳн вѳлі,—петіг мозыс-нын шуіс Трѳ-
пім,

— Оз-на-ѳд чѳртыс лыј. Удітам. дыр-ѳ арѳельд-
лы,—мѳвпыштіс Акім.

Куім лун бускіс шоныд зер. Корјасѳкѳ мѳдѳдчы-
лас гырыса. Пычкѳдчѳмѳн пычкѳдчѳ, а тыра оз вермы.
ѳнаѳмѳн шоныд.

— Колігад прамѳј зерыд абу-нын,—долѳ Акім.—Оз-
кѳ ескѳн ков—шлывгас. Мыј оні: вундыны ѳі вартны.
Нінѳм, шабдіыд кѳѳ керас. І сіјѳ бур.

Кѳјмѳд лун рытѳ сіктын выл јуѳр: колхозын ѳањ
сістѳны.

Гѳкыд кыјны, кысањ сіјѳ петіс, а дырѳн воіс-і кол-
хоз правленѳѳѳз.

— Общѳј-ѳд, ѳемжалітны. Вундісны да чукѳрѳн зер
улѳ колісны. Шоныд зерыд-ѳд тѳдѳ мыј вѳчны,—шмо-
нытѳ Јемел, Мікіт Јогор ордын.—Асыд-ѳд кітыр он
енѳвт, а общѳјтѳ поѳѳ...

Зѳрбѳрса сынѳд сѳз. Гѳгѳр вѳсса. Гѳжѳмбыдѳн чу-
кѳрмѳм бусыс муѳ летчѳма. Асја шондіѳан руѳн кајѳ
муыс зерва. Быгѳѳкѳ сѳз, тѳвса асыввоѳѳ вайман пачја-
сыс петѳ шынру. Мортсудта кајас да і вошѳ.

Бара зыксыны кутісны ыѳ вылын.

— Ѓањтѳ сістісны. Дыш вѳрѳѳдчывныд. Лун-лун
мызан сајын шлапвіѳѳны,—горзѳ Натал вартан дорын.

— Ачыд-нѳ мыј вѳѳдін?—јуаліс кылѳ сылыс ѳпрѳс.

— Ме? Најо-од сы вылын пукалоны. Журалыяс.

— Лантјі! Бара ті, муҗјас!—горзө улысаң Трөпим. Чукора һан шоналома і топалома. Жоҗ пөв коф. җик-жө тази шонавлө зорөдјасын ултурун. Сутусјас полдө-маөс, ғырсаммомаөс.

— Зато пунтҗыңја быд сутус,—кіпыдөс вылас бостөма да шеңчө Петыр.—Луи-мөд-кө нөшта—выл һан тас воис!—серөктис.

Керөс вывсаң летчис Јемел. Кучик лазја, пелпомас чер.

— Сивујтчад?

— Мыј вылө?

— Ем мыј вылө, Трөпим Иванөвич. Важөн тенад, һе бос, һинөмлы вөлі сіюмыны.

— Нинөмлы, дерт, те ордын-кө гожөмбыд ужавлі.

— Ме-өд ег мырдөн ужд. Дон вылө...

— Кык пуд су төвнас вөлі сетлан...

— І сіјө дон. Морт серте і гач вурлоны.

Нөҗјөник мөдис му помлаң.

„Мыј і шөјтө татјасті, чераһыд,—мөвпнас маҗкыштис Трөпим.—Бурые таладорө ез лок. Кыждөчө, көнкө. Ок, кутны ескөн. Төда—сіјө быдтор вөчө да кутныс ог вермы, а правлендиқјас оз-жө сіјөс аҗыны. Бытө абү. Кор һин Шмотовлы шыөдчөм сетлі—дукыс весег оз кыв. Тајөс позө-жө-һин каҗавны. Тулысбыдөн да гожөмбыдөн гортсыс ез-на петав. Оз-тај ков вөркылөдны. Мушкырасө. Оградасыс пу варышсө быдлун выл ног сувтөдө, ачыс пу варыш мозыс быдлун-жө веҗласө. Кор—руч, кор—көч, а унҗыкысө—көјин. Ек, чөрт... Луныс мича, а јөзыс жуғылөс. Од, мјртүј бокын кымын зорөд сотчис. Нһан таскајтчис кисөом чумалың. Оһиң улыс зорөд сотчис, гожөмнас мыҗыс ез вөв-дај—ачыс сіјө ставыс ез ло“.

— Асныс јуралыяс ставсө вөчөны. Мед, көнкө чајтоны, јөзыс петаласыс да мјанлы ставыс колө,—ропкө Натал.

Самөј өдјө ужалығас машина друг сувтис. Быдөһлөн јурјас бергөдчисны му шөрлаң. Јөз шөрын сулалө Микит Јогор.

Асыввоғнас Јогор мунис Јемел ордө. Пуҗыштис, сорһыштис, а колантор јылыс оз лыст заводитны.

— Кығ-һө турунсыд?—дыр мысөһи-һин јуалис.

— А мыј?

— Аслам зорөдјасөз біыс волома.

Јемел бытө сөмын-на та јылыс кылө, јурсө лепыштис, дыр мөвпналіс.

— Ог төд. Ме ескөн көв отсышти да ачыд-өд төдан виҗыд менам өһи уна-ө. Нһинөм ез кол. Таво нөшта турувтөмөс да муртса вөсө вуҗа скөтөн чытыштеөмөн.

Ез һинөм шу Јогор. Чөв оліс. Гөгөрвоис—Јемел отсөг оз сет. Дыр мөвпналіс—мыј і вөчны.

Ез видчыс тајөс Јемелсаң. Тулыссаһыс ськөд өтлаһын да чајтис, мыј сетас. җик мөдарө ставыс бергөчис. А мыј вөсна тајө ставыс? Пудовһа җын ыҗдта му вөсна. Сы ыҗдта-өд і овмөсыс вөлі Јогорлөн. Нөшта јурпөла керка, а жал вөлі муыс. Көв мед став вөтасыс мунис, а сіјө колі. Сес-өд сіјө став мыр местасө-на төдө. Көсјис-на Јогор Јемел отсөгөн во-мөд вуҗны да асшөрө петны—ез удајтчы.

А өһи? Јемел тоҗышт ис. Мөс төвјөдөмөн турун ез кол. Мыј вөчны.

Каҗалис Јемел Јогорлыс өһинулас шөгөмсө.

— Лок вөчас,—мөвпыштис.

Кык чумалі мајөг бостис да кајис аслам му вылө. Дыр чумалјас гөгөр гөғралис, виҗөдис, оз-ө колхоз ыб вылө лок Јогор. Ез вермы видчысны—летчис.

А өһи со Микит Јогор воис ыб вылө.

— Мыј-һин Јогорыс висталө?—Јуалис Трөпим—Виҗө-дыштлыны?

— Сіјөн-код...

— Виҗөд. Мјан-өд гажа...

— Унаөһнадтө, дерт, гаҗаҗык...

— Абу уна вөсна, а уҗ вөснаыс.

— Уҗ—уҗ і ем. Кынөмпөт перјөм.

Дыр сулалис, виҗөдис. Көсјис-һин бөкө корыс Трөпимөс да виставны—Натал сінјасыс полө.

Натал ва туис дорө локтис-да нароһнө бытө дыр оз мун. Овитор вөчыштө, мөдтор.

Дырөн смелмөдчис да корис Трөпимөс.

Ез јона сивө кајитчы Трөпимлы—а Јогорөс ез чајтлы җик сеҗөмөн. Рыгнас гортө воөм бөрын-на мөвпнасыс бергалисны Јогор гөгөр. Колхознөј собраһнө вылын веөг сіјө јурас.

Өткодөс најө, а вот бост-жө да сизик вөч. Мед-һин колхозө ез пыр, сіјөс Трөпим ас сертыс төдө—өкыд, а лок вөчөмтө сылыс ез видчыс.

Собраһнө вылын бөрја помас кыв бостис Трөпим.

— Ме уна ог сорһит. Ставыс, ме чајта тајө—уҗ радејтөмла. Журалысаң медбөрја уҗалысөҗыс. Мі аслаһным уҗ, вылө виҗөдам өкыд доф вылө моз. А колө сіјөс радејтны да радејтөмөн ужавпы. А председател јылыс вескыда шуа—оз вөлі аҗы Јемелөс. Сіјө куш шөктөмөн көсјө уҗ вөчны. Шөктөм сертыд уҗавлім-һин, а колө ас окотасыс, ас гаҗыс...

— Ачыд-һө?—шыөдчис Аким.

— Ог-жө дорҗы. Нһинөмла җик дорҗыныс. Бур сіјө оз вај. А возө сиз ог көсјы вөчны.

Дыр воғнас Трөпим гөтырыскөд пукалисны вочаныр өһиң дорын.

— Томҗык ескө мед вөлі. Сектө кокһи нөшта вөлі. Но да, һинөм,—шуис водығас Трөпим.

дыр-на ружтис гөтырыс.

Мөдлун асылө ыб чурк јылын сулалө важмөм гөрд пөв. Бав керкасыс-на тајө Трөпимлөн. Гөбөч өҗөс пөв.

Пөв вылын гөҗөд:

Ме, Трөпим Иванөвич Карпов, талунсаң лыд-да ачымөс ударһикдөн—көсјыса өдләмсаң уҗавны, трудоөһыне быдлун һе еҗаҗыҗыс да быдлун локны уҗс вылө кадын. Корә вөтчыны ас бригадыс став бригадһикјасөс дај Аврам Петырөс.

— Ен чајтлы, бавө, мыј гөбөч өҗөс пөвјыд тенад татчө кајас,—мөвпыштис Трөпим.

Рыгнас пөв вылын вөлі-һин мөд кабала:

Мі, Петырлөн бригада, лыддам ставнымөс ударһикјасөн. Корам орҗыены Трөпимлыс бригада кад кеҗлө уроҗај идралан уҗс ештөдөм вылө.

А меулың:

„Колхоз правленһө шуис колхозыс вөтлыны Маркел Наталөс, кыз кулак агентөс“

М. Ліхачов

Көр потө кор

(фрагментјас)

Көр потө кор,
көр зоріңасө му,
кор шонді көчыс
орсө жүкөт,
көр шушкө,
сорнітө пупукөт,
мі шуам:

тулыс!

Тулыс локтө, чу!

І быгге вірыт
сотө тенө сек,
быгге візөтан
мөдік мортөн...
Чужомсө вежө
вөр і горт...
І секі вын
некін,
некор оз чег.
Сек сөләм—бі
те чорыт, кыз граніт,
і југыт сіныт—
міча нобо.
Сек кылыт тенат
абу лобан,
пізөтө теіс
том корөн піт.
Сунгісам оланө
пыдөжык јорттез,
зорөнжыка
візөтам сінөн.
Сек аздам мі,
кыз лок лун чінө,

кыз вежөоны
і му,
і ва,
і морттез.

Вил олан сіз-жө
потө том пу корөн,
серөмыс сылаң —
міча шонді,
кыз тулыс —
ловзө, дорсө, јонмө...
Візөт, јорт, кывзы —
локтө зыкөн,
горөн.

Ті кылат, кыз странаным
потө том пу корөн,
візөт, кыз ловзө
Комі муыс,
кыз пессө олөмкөт
вил тулыс,
кыз важ вез мулаң
мушкөтөмөн орө.

КОЛХОЗНОЈ ТУЛЫС

Пемыт да вөра те
чужан му Комі,
позө сізі шуны-кө—
сулавлің омөн.
Јуктавліс комі морт
һылөмөн мусө...
Чакнітіс дона горт
һатын да бусын.

Бур торсө олөміс
грап быдөс куртіс,
чупкіс пым сөләміс
гов јөзліс вірсө.

Өні не сіја,
өні мөдік:
оланыс потө
вил корөн зік.

Кытөн госсалис
важ кадө грап поз,
өні выл шыез —
зорамө колхоз.

Күјімөт тулыс
сіја панталө,
морөссө муліс
плугөн сыналө.

Озас оскалө
Петров — бригадір,
сін сылаң сотчө,
резө бічір.

Шулаалө лемек
межаез — важ везсез.
Вына бригадалөн
сөләмныс өзјө.

— Јорттез, ед колтчө!
Пым сөләмөн ов!
Ударнік! Кыліт?—
Горөтчіс Петров.

Кудріа јурөісө
малалө төв.
Һужөтчіс, осковтіс
сы озын вөв.

„То кыз ужалам“
думагъ Петроз:
„Отік оемја,
ыжыт вын,
отік лов.“
„Олім-жө коркө.
сір-бусын песоім,
Лун-лун му гудсѣім,
сінваоін миссѣім.

А өні вѣл уж,
өні кыјсө вѣл сір.
Бөр важө он кыскы,
ог кезө некор.
Өні на сін озын
дөмаса ыб.
Пөрісмөм керкуө
лошмөм кыз гріб.

„Ужалан устөз,
а озын — нурда...
Лук сорөн нан
да ырөш туйө ва“...
А өні вѣзөт-жө —
ыжыт семја.
Отік пөлөс шулассө
га бөрсан га.

Отік морт — бустор,
вын — коллективын.
Лемеккез өні
бригада кыи.
Кокнѣта ловѣіс
том бригадир,
серөм пыр горөтчис:
— пізө-таж вѣр!

Ноко, Степанушко,
содты оскөв,
горөнжык шувөвт,
мед ез сунав вөв!
Ударнөј темпыс
мед тегин ез сыв.
Сетім мѣ озын
то кышдөм кыв:

сортовөј кызысөн
тыртны му бан,
топөтны дас лунөз
өньяса план.
— Төда ог вунөт
некор етө другө.
Тырмаө кадө!
Мѣ плансө ог зугө!

Шувөвтис, ныкөстис
вөвсө Степан.
Морөсыс лөбтасө,
оссыштө ван.
Естөн-то, ыб вылын
дөрөө вѣл морт,
естөн пыдөсөзчис
Вежсө важ горт.

Том корөн му морос
вѣч-ыштө — потө...
Göd гыа сарізкод
өтік ыб, ота...
Веж зуөн петөма
көзөм зөр радөн,
шушкө төвоклө:
„Көзис бригада“...

І сещөм бригадоін
Комі му тырө,
колхознөј тулысөн
оланө пырө.

Бригадаөн горалө
том кора вөр...
Ударнөј бригада
СеСеСе өр!
Важ ыланкыввез:
„Ок, пемыт ојөн“...
вѣл Комі му куза
өзө-ні којө.

Вунөны кыввез:
„Ок, арга кадөн“...
Комі му зардө
колхознөј посадөн.
Вѣлмөз бергөтчөны
пар да шутөм.
Отласа ыбысаіс
он азы пом.

Отувтчө лунис-лун
өткаса морт.
Вѣзөт-жө: том корөн
потө вѣл горт.
Комі морт өктө
вын коллективө —
вѣтдас прөцент-ні...
Трактор зык кылө...
Кошпөны лемеккез
лок турун вуж,
кылат, кыз плуг увтын
мушкө: муш, муш...

Шондѣ буражык
му морөс сотө.
Комі му ловзө,
том корөн потө.
Комі му вевтө
уна со га.
Быдмө да јонмө
мѣжан страна.

Колхознөј лемек
вөсөтө мыр.
Вѣл олан кыјсө —
кыјсө вѣл мѣр.
.....

II. КЫВВЕЗ ВӨР ГЕРОЈЖЕЗЛӨ.

Комі му вөјө сук вөрүн,
помтөм лөз кудрия му.
Вѣзыв сінваоін сы шөрын
котөртө уна сөз ју.

Göd вөр сѣнаөн сулаө
пыкөма нобоөз топ.
Том корыс чужөм окалө,
сынөдыс сөстөм,
кыз лысва топ.

Кыссө вөр ојланө помтөг
не өтік мѣллон гектар.
Комі јөз сы пышкө пондө
өкөыны, локтө көр ар.

Оз сек уз вөр чөскыт вөтын,
сѣбөтчө зырт сек кад:
вөр заптаннө јөз петө,
чөвмө булчиктан посад.

Ок-і, вөрөј те, вөр,
пемыт вөрінөј,
көркө кывлѣн ја
етщөм олан зык?

Те вѣзөт-жө, вѣзөт,
кывзы, вөрінөј,
кыз ударникез
ужын којөны.

Сен не кык, не куйм —
тычамөд комі јөз,
со бригадаөз,
өйтөн помтөм вын.

Кывзө, кывзө быдөн —
орис чөлөм вез...
Кылө камган шы
вөр пышккас ылын.

Горөтө Піла бригадир,
сылөн-ед клучөн пізө вѣр:
— Е-өј, пөрөт,
өдсөнжык вашөт!
Кін бөрын?
Ошөм вөрө кін?
Ен лашмас!
Содты, јорт, высін!

Керав, керав!
Пу сөлөм кокав!
Вылынжык темпез ужын вѣз,
быд сөтөм бокө мед ез сѣз.
Содты норма —
планөн ог сормө!
Мѣ ышкамө вөр, кыз турун:
даскык кубометраөн лун,
даскык! Первөј сорт
сетө быд морт!

Ена-ја абу геројез?
Уж налөн пым, боевөј!...
Ымјалө вөр луннез, ојез,
дрөжитө көз вековөј!...
Кажөтө, рѣзөтө!.. Но тел..
Чер камгө, чѣжгө піла.
Косасө вөр пыдөс, потө...
Уж татөн вѣл — вѣзыв ва.

Кылат, кыз Пілаыс тыртө
аслас бригадаөн план.
Вынөнжык кѣз пізыртөм
сы сөрө вөтчө Иван.

Кылат, кыз камгөны черрез,
кажгөны пу бөрсан пу.
Орсөны шондѣ југөррез,
лым бускөт каткысө ру.

Камгөны черрез,
горалө вөр.
Ужгөмөн чагыс
којө кыз шер.

Камгөны черрез:
кам, кам!..
Ымјалө гөвкыс —
а-а-аммм...

Пѣлаыс чѣжгө,
паөкалө шум.
Копыртө јурсө
пөрис пожум.

Рѣзөтө пөрө:
куж-кажж!..
Со вога пулөн
чегис каж.

Уж костын кылө
гаж, ыланкыв...
План тыртис строкөз
том коллектив.

Те, страна, кылан?
Вөр — ем!
Бригада ужын:
Штурм! Темп!

Мјалџ, горалџ вџрыс...
Туж вылын трактор пџн џер,
кокнџта нџлџџ сы сџрын
ыжџыт бунт сортовџ кер.
Керасџ комџ јџз мыжтџг,
мобџлџзујтџма вын.
Зык мунџ, вџр олџ ужтџг.
Нџылџмын јџз ој і лун.

Стрџйтчан вџр мџјџ сетам,
шпал да пес,—тенџт страна!
Уна дас со кубометра
кылџтас тулысџа ва.

Иъва ју быжасџ,
чашкџ шебрас.
Берегџ петџма,
вџџџма рас.

Тринџтџ јы,
булџтџ гы...
Вџрлежыс кџын
не чернџ—багор.
Вџр бунтџн тырџма
вџзыв ју дор.
Јамас чувџ ва —
кџс кер сџена.

Лукасџ кер керкџт:
Трин, франн да тронн...
Кыссџ вџр пџсыс сџз —
оз тыдав пон.

Ју дорын гор —
кылаџ вџр...

Тџвчџкџн мунџ
гыма јуџр:
ва вылын талун
тревога!

Том вџлџн орџчџм —
пыксџма вџр...
Ковгџ затор-пыр
ва лџгџн.

Сетџ прџказ
комсомџлскџј рајком:
иъдыны
кујџмдас мортџс.

Нылџн јуралџ
Старсов Паком —
Сы кџын
багорыс орсџ.

— Јорттезџј, бојџ!..
Раџам затор!..
Лун і ој пџссыны,
мыжтџг!..

Вџр мџјан пџџџ,
высџн оз ор.
Јорттезџј, кылітџ? —
Вџџџ!

Чорыта шуџс
сџзџ Паком,
кајџс затор вылџ
оџын.

Гџлџм бригадалџн
вџзыв да том,
сы пышкџс
вын којџ соџџн.

Крукалџ керрез
лечџт багор,
чужџммес
сотчџны рада.

Паскалџ ју куџа
каманда гор —
ва вынкџг
пџссџ бригада.

Голгџны керрез,
чџжгџ пџла...
Ваын ударнџккџс
косвџ.

Гџлџм сџјкџтџ
тулысџа ва,
кынмџны тџв јылын
трџссџс.

Пџссџ бригада...
Лун пџссџ, ој...
Кывтџны џтџкџн
керрез.

Ва вылын талун,
ва вылын бој.
Пыксџм кер сојџны
черрез.

Мобџлџзујтџс
комсомџл вын.
Чорытџс нџлџн
кџсојџс.

Кык суткџ ужын,
ез кунџсыв оџн...
Ена-ја абу
герџјџс?

Журтџмџн, зыкџн
вџрџс затор.
Ва паста
ловја пос кывтџ...

Мезмџм ва нулџ
кџс берендор,
ковгџ быжасџмџн
вывтыр.

Комџ му морџс
везџмас јуез —
кыссџны
серебро воџџн...

Шушкџны пџссџс,
дрнџџны пуез...
Ва паста кывтџны,
омџн.

Кылџтџ вџрсџ
тулысџа ва
уна мџлџн
кубометра.

Лоас і вџрџн
і пџсџн страна.
Кџын багор
чожа ветлџ.

Ва тујыс паскыт,
вџзыв да волкыт,
кџжџт вџкласџ
улыкџн.

Вџр кылџтџслџн
сџланкыв џлгџ,
береггџс тырџны
зыкџн.

Кылан, странаџј
кыџ гымалџ говк —
којџны југџрџн
шыез:

„Тыртамџ планнез,
прорывџс ен пов!
Мџјан-ед
вынаџе кџс!

Лоан те вџрџн
і пџсџн страна!
Стрџјкџн темпнез
оз јамџ.

Лебасџ кадџ
заводдез уна —
кадџ
вџтџс даскџкџамыс!

Гџжа ме тџјанлџ
талун бур кыв,
чулџтџт тџ
ыжџыт бојџс.

Тџјанлџ пым јуџр,
вџл сџланкыв...
Тџјанлџ,
збој вџр герџјџс!

(Помыс лоџ мџд №-ын).

А. Размыслов.

дас

Олџмыс колџмсџ качлџ
Комџлы пукталџ бас, —
Вџџџд, кыџ Комџ му паста
Зарнџн жџрдовтџс—дас!

Вџыс-во тувчалам вџџџ,
Оз позџав уж вџсна сој.
Шџјтџџмсџ адџывлаам шџча —
Ужалыс војтырыд збој.

Мунам. І пемыд, і тџла
Сџнмад кџџ чунџастџ суј...
... Ленинлџн мџјанлы сџлџм
Југдџџџ, вџсталџ туј.

Воџџ! Ен шџгсы! Ен повџы!
Тџдам мџ вескыд тујвџџ.
Вџџџдлы кушџма џџџџ,
Вџпџјалџмџн—коммунџзм!

Шумџтџ, шуштџма увгџ,
Шуџлалџ кџзыд вој тџв.
Пожџмџс—копрасџ, шувгџ,
Копрасџ кер доџда вџв.

Вџџџд, кыџ со воџа кџзџс
Пџрџны лым пџјџ... ух-х!
Кылџџны Кардорџџ вџџџџ
Пџла, да чер сылџн друг.

Вџџџд, кыџ Комџ јџз ветлџ
Ју куџа, кылџџџџ вџр,
Мџлџн да лџгџсџн вџтлџ
Војвывса зџлџта—кер.

Кывзы, кыџ параход мастџ
Јџз муџ нуџ рас.
Вџџџд, кыџ Комџ му паста
Зарнџн жџрдовтџс—дас!

Тџпографџјаса лџт. кружок.

Г И К Т С А С Ы В

Повесть Педь Геялөн*)

Ывлао петом мыгги Павел сула-
лыштіс крїмчө дорын. Сынодыс ыр-
ошкод лөсыд, збодөрїтөдө.

Лөз ошинтасјас, кельдлөзвој... Нї-
өбі морт оз тыдав.

Павел мөдөдчїс.

Јурас векна кутө Уткинаыс сорнї-
сө: сїхіја... малограмотнїјјас... кі
паста ді... Гїжа завкомө пісмө, мед
төлыс-мөд оз-на відчысны. Кутчыслам
вөжжїас, сөмын колө ужавны, ва
нылым кывтөмөй ылао онво.

— Сла-ва выш-нїк бо-о-гу... і на
земле, мі-ір... в целовецех благо-
воле-снїјө...-кыліс војса сынөдын
кодлөн-кө мургөм. Вічко старөста
өшїнув јорыс петїс лажмыдік тушаа
дадө. Шатладыштө. Павел да сїјө
вочаасїсны туж шөрө.

— А-ам... Кхе... Те-ї ем? Кывлі,
кывлі,—капуста мач код гөгрөс чу-
жөма дадө пощїс Павеллыс тужсө.
Павел пыр-ї төдіс—Трөш Педөр.
Воїн јона абу-ї вежсөма, сөмын-тај
кызыштөма-а. Сїнгуранјасас важ моз-
жө кык шыр-пїөн көјјалөны сїнбугыл-
јасыс.

Трөш Педөр--өіктын төдчана морт.
Трөш Педөрлы быдөнсаң почот: За-
кар мелнїккөд лөсалө-ї, Мітрөј куз-
неч-көд дружитчө-ї, Овеч солонкөд мі-
рынөс-ї... Мукөд јылыс мыј-нїн шуан,
аоныс сы возын бергалөны. Вічкөын
мед-тыдаланїнын сулалө, медвоз-ї крест
окалө. Скодјас вылын мыј шуас—

*) Заводїтчөмсө вічөд 9-өд №-ыс „Зо-
новлөн воөмыс“

закон. Код ордө пырас, быдлаын
дона гөст. Трөш Педөрлөн өікт жын-
јыс рөдвуж: кодкө сват, кодкө зат,
кодкө сусөд... Овеч Соломон унаыс
домлө мужїкјаслы: со-өд ісгїннөј
крїстіанїныс, праведнөј морт—быд
праз-нїк вічкө локтө, жертвујтө-ї.
быдөнос воктујө пунктө-ї...

— Сї-їнө... Талун сватјаскөд пра-
знујтыштім... Төдын ен-нө менө?

Павел быггө віндїс, кывјыс кыз
лечтан-код.

— Пыраваам мїјанө... Кхе... пыр-
аваам мїса.

Павел вештіс багысыс кісө. Трөш
Педөр јурсө пөлөстөмөн вічөдліс, ме-
ля нумдіс да тоштө пондіс шылөд-
ны.

— Но-о... Шванїтчан. Уж? Ужыд-
өд абу көјїн, вөрө оз пышјы. Мен-
тај аскї воз-жө колө четчыны-да.
Мујас вылө колө кајлыны. Луннас-
өд ог ешты—їсполкомын лө лун-
лун пукавны...

— Іс-пол-комын?!— чујміс Павел.
Көт сөкө Көрнїл да Уткін казтышт-
лісны ісполком „їсмөм“ јылыс, да
тащөмтор ез чајтө.

— Он-на-ї төд?.. хе-хе, общество-
ыд-тај сујїс. Ог сөкө вөлі пуксы-да,
мырдөн пуксөдісны... Пуксы-пө дај
пукав, Педөр Трөпімовїч. Мыј сева
вөчан... Зөң обществөыдкөд он-өд
бура-кө тышкас... Аслам ужөј ендө—
гөрны-нї, көзны-нї; со, вундан кад
локтіс... Төлк-нї вежөс... Во-мөд-кө

јешшө пукөдасны, помөз рөзөрїтча...
Пыраваам мїса, пукалыштам.

Павел чөволө, сөмын сїнјасыс өг-
пырјас моз өзјоны.

— Те, со, дујалан... Он төд, ку-
щөма менам сөлөмөј вісїс. Од бат
сөлөмыд абу ыж бөж. Сла-бог-нїн
мїса, ловја колөмыд-да... Сөмын-тај
пөстөм көк код-те, шөјтан-шөјтан...
Колө гөтрасны да овмөдчыны. Сїјө-
тај-ї гарала тед: пыр ме ордө. Ов-
мөдчам. Ме-өд дыр ог ов. Ставсө
төд кола.

Павелсө дрөж бөстїс Сїнјасыскан-
лөн моз ворсөны.

— Сөчөм грөш тенчыд ог бөст.
Оз ков-пычїктїс ас пыщөыс Павел
Быггө ордөм мыл вөссїс, пыр-жө
кокнїджык лөї.—Немчөжыд куралїн-
куралїн... Черан жоз постысөмыд да
воыс-воө куралан. Јурвывтыд-нїн
озырлунон тырөмыд, век сша-на...
Өтї кїнад пернапасаван, мөднад морт-
лы голїас шапкысөмыд.

— Чөв, шаң пі, чөв. Тај-өмыј
колө мїјанлы сорїтны. Заповөдын
гїжөма—шчї отса твојего і матер,
твоју...

— Матер... Менчым мамөс
кыз му улө сујїн.

— Чө-өв мїса. Пав... Грек-өд мы-
жтөм мортөс тајї відны. Мыј нө те
сорїтан. Мортөс ег-жө-на вїлы. Јен
візас... Мамыд вісөмыс кувөс, сар-
ство сылынебеснөј... Вісөм помы-мїса
-тај.. Огө пондөј важсө казтывылыны.
Зыксөмыд беслы гаж. Сөсса-өд...

— Кызінө сизі?.. Мутөг?.. Ог төд, Педөр Трөшмөвич. Сожтакі мутөгид... кучдөм крестанін доан, — инөктів-нөја мездысө Гөрд Олөш гуса вез-жье, кодөс важысан-нын кыоны испол-комчи да налөн сватјас. Збыл ескө — гөрд Олөшлы вывті сөкыд, оломыс бытө уекдөчөма сылы-пелпомјас вы-лае да личкө му бердө: мөјму вы-јасые куліны, таво тулыс вөвсө ош чашјис, өні гөтырыс виеө. Воыс-воө тајі. Ужалас сиеыс бі петмөн, туп-кас өні роз, виөдан-да мөдлаті во-сөма.. Бура тилсө, жужыд слуда бокті мөз гыжасө — кајө. Јылөзыс ылын, Сені Трөш Педөр кофдемјас поэтысөмны. Оз өтнас гыжјас гөрд Олөш. Унади; мөда-мөдөс зырөны, коңјалөны.. Вермасикө мөда-мөдыс голајассө орјөдласны. Гыжјасөны, гыжјасөны.. Кодкө бруткиеас слуда поңјө, а сені номыр мыда жуөны.. Щөщ-жө гыжјасөны. Шоч морт во-өдчө слуда ылоз. Воас да Трөш Пе-дөрјас мөз шоныда поэтысө. Зөбјас личалыштас да шевгөдас бордјассө. Курксігтыр гөгралө слуда јылын, сесса із мөз тувгысөмөн сапкас, коді вескалө.. Медса-нын лөбыд слуда подјас кокасны, сені-өд номыр мын-да, ставыс гыжјасөны, мөда-мөдыс-көд пурөны.

— Ладнө-инө.. Волас аскі ылодј, вундыштас, — ышловзис гөрд Олөш, — дор-нын.. Мыј сесса вөчан.

— Збыл-өд, Олексејушко, виста-ла: летчыс мусыд.

Гөрд Олөш көлмаліс Трөш Пе-дөрөс.

Трөш Педөр борјасөд кајис аслас му ылод. Кышовтіс пощөсө, кыткө тувјыштас, кыткө лөсыштас. Щөщ-жө—өд ужалө. Сіјө век сизі: топөдас кызуалас черсө дај нарадітө. Мыј көт оз вөчны јөзыс — вартөны-лі, керка лептөны-лі, төча кыскөны-лі — локтас да велөдө:

— Неладнө вөчан, сват. Часлы ме лөсөдышта-нын, тенад тај оз артмы.

Борјасын зорјјас. Мујас сајын лөс-тасө вөр. Төвру уекөдчас зарнасан һан ылод да валдөн-валдөн мунас по-мыс-помө.

— Јенкө отсалас ідравны һанјасөс, вартан машина бөста.. Вічко вевт ескө зөнтавны — јөзөаныс вежавізөм лөд.

Һумјалігтыр һещыштис кітыр шеп, дыр һимкофасіс.

— Термөдыштны ковмас. Нанјас бурөд-нын воөмны.

— Шарс, шарс!.. Шарс, шарс! — јирөны чарлајас. Кујим һывбаба ви-өдласны Трөш Педөр ылод да зыл-жыка чарлананыс кокасөны. Рузум ылын кыскасые кага друг бөрзис.

— А-а-а-м-а-а... — куеупі мөз јур-сө вывлаһ чатыртөмөн лөвтө. Мамыс

бөждорсө сујалігмөз локтіс кагаыс дөрө.

— Мыј морла кагапысө кыскалөны, манігчөны сөмын, — мөвпыштис Трөш Педөр.

— Талуниө ештас оз, аңјас? Зыл-жыка ужалөмөн ме чајта-да ештас.

Кагаөн һокөыс һывбаба јурсө леп-тывтөг шуасіс:

— Етамындатө друг он курышт, — Сінјассө һуис му вывті да ышловзис, — господөј, мында һан јөзлөн.

— Оз-на, ешты — содтіс томінык ічмон.

— Но, по... шуын жө: оз ешты, зылжыка ужыштөј дај ештас. Те, Окоиннушка, мед-өд кагатө гортад колін. Мешајтчө-тај.

— Кодкө вијас мјанлыс кагасө, — Океин сінбөжнас виөдліс Трөш пе-дөр ылод. — Кагаыд-тај оло-да... Асланым һанһным, со, ендө. Јөзлы вундам, асланым сесса... Ов-вө. Ов-вө, какуг.

Трөш Педөр сувтөдіс вит чумалі, пуктіс кызуло черсө да муніс.

Шурс-шарс јирөны чарлајас. Ыжыд кынөма аңјасөн пөжсөны чумалјас. пыдөстөм јенежыс — лөз.

* * *

Зарнјасө арса рыт. Лөза-гөода рөмјасөн ворөдчө јенеж. Баксөны лугыс локтан мөсјас.

Вадорсан кутан кајны да воас ыжыдкод чој. Чој јылас школа. Шко-лакөд ортчөн былвөдө сотчөм часов-на места, јещө боқынжык — бал-кона керка. Төдчө, абу крестанскөј керка. Револудіјаөз тані меснөі овліс. Гожеа рытјасө зев вөлі рафөјтө щај јуыштны волнөј воздук ылын. Бал-консаныс гөгөр ыло тыдалө — кер-кајас, јуыс, ју сајса вөр.

Өні тајө керкаыс коңөркод: өшн-јасыс пыллысөмны, керка гөгөрыс јөг. Коркө ескөстөбја пощөсөн-жө е-скө вөлі пощөма-да. Балкон улас вөв-јас да ыжјас патөрујтөны.

Пөрысјас сорнитлөны — тајө кер-каас-пө куфтавојасјас овмөдчөмны. Пемыд војјасө-пө сөс кывлө буксөм. Вічко старөста-Педул — мөјму төвнас казавлөма мутјаслыс дурөм, бытө-пө өшнөыс лебзис өд рака, сесса понјө пөртчис да котөртис сөктө. Өні тајө керкасө ыліты ордјөны. Сөмын томјөз мукөд рытө арөлөн воласны јөктыштны. Секј ыжыд залаыс јірка кылө, бусөс сөнаыс пөчө вомкод өд — пыдөстөм.

Тарыт Павелјас пукалісны тајө керка крлчө ылын.

— Дыр-жө оз локны. Шондөыс сө-нин, вөр сајө лөсөдчөма војтыштны, — шуасіс Корніл.

Пөлыштис төвру да өзөс јурјылын зуркнөтіс ыжыд вывестка; „Народ-ный дом им. КАРЛА МАРКСА.“

— Комсомолкө-өд, мед вөлі пра-

мөј комсомол, мукөдлаын код. Тајө-нө Комсомол мјан, — шуасіс Корніл-лы паньдөн пукалыс зон.

— Кодлы-нө, Педө, елаган. Текө да менө... ставнымөс колө видны. Видыыс-тај абу-а.

Павел кывзис Корнілөс, сесса муртса вөрөддыштис сінтасјассө да шуасіс:

— Ез ков налы руковдствосө сетны.

— Кыснө-он сет, — кодкө ышлов-зис.

Балалајкаөн бруөдчыгтыр чој го-рувсан кајисны һол зон. Лөз сатінет дөрөмаыс щапа пыркнөтіс јурнас,

— Пукаланныд?

— Пукалам-тај, со, — шуасіс Педө да сінбөжјаснас виөдліс локтысјас ылод.

— Тіјанөс видчисам. Сорминныдтај

— Но, сорман, дерт. Јуртөм пет-рук мөз лөд четчавны-да. Исполкомын: списөк, ведомост, цркулар, отшошен-нө... дај гортын јурвыгтыр уж. Мө-өд мукөдјас мөз огө шлонјалө.

Педөјас гөгөрвоисны-жө ескө кода-рө песовтіс щап зон да һинөм-нын воча ез шуны.

— Ладнө, вост-нын, Легонт.

Легонт бара пыркнөтіс јурнас. Ка-јис һајт поскөд да гул-голс востис ыжыд томан.

Пырисны ыркыд посвоөдө: Чун суд-та јөг, чігарка помјас. Сесса кежісны кујим өшіна вежөсө. Вежөсын југыд, рытја шондөыс кучкө өшінјасас-да. Бусөс пызан ылын кымынкө газет, журнал, ем лабч да кујим кока улөс, сесса зурлыкасан лабч — со-і став мебел.

Легонт пурк-парк луасыштис каба-ла чукөрын.

— Так-с... Мыј-жө кутам вөчны?

Корнілјас виөдлісны мөда-мөд валө.

— Отчот-тај кывзыны локтім-а. Бара-өмөј-нын... Он-і вөч?

Легонт гыжјыштис пелбокө.

— Отчот. Асныд-өд төданныд, другјас, исполкомын ужыс јурвыгтыр. Кушөм-нын отчотјас. Нөрөвітыштөј-мөдыс. Талун гашкө тіјан лөд ку щөмкө сорні... Абу инө? Сиз-кө мөд вөскресеннаө ылыыс чукөртчывлам.

— Којмөдыс? — дөзмөмөн шуасіс Педө, сесса виөдліс Зонов ылод.

Зонов пуксөма өшнө курч ылод да виөдө ывла ылод, бытө оз-і кывзы Легонтјасөс.

— Талун сор-нин... Мөдыс. Тајө ужыд мајбыр, оз-тај сөјны кор, — шуасіс Легонтлөн јорт. Бөстис мөз-дорас балалајкасө да „коробушка“ ворсөгтыр муніс өчөс дөрө, Зонов бергөдчис.

— Кытчө-ті?

— Кытчө?... Гулајтны. Мыј мор-сө тан кутам вөчны. Собранһөыс оз-по ло-да, — өзөс дорсан шуасіс

балалайка зөн. Эдук-мод човолісны. Педб ооляштис да кинае шеныштис.

— Мыі сесса вбчан... Со-тај м-јан комсомолыд. Колб гортјо тувјавны да пыдбжык гуавны.

Зонов локтіс пызан дорб. Легонт шапа пыркнітіс журнас.

— Те комсомолеч?

— Комсомолеч.

— Парвіјаын кандидат?

— Кандидат.

Эдук мод бара човолісны. Сесса Педб друг ускбдніс пызан дорб да кыкнан кабырсб вывлац лептбмбн горбдіс:

— Тырмас... дајеш перевыборы.

Укомолб гіжам, мед гбн паныд малыштасны.

Легонт шапа гогнітіс журнас.

— О-о. Воэті нырныдтб еној мытчывлбј... Ужыс пышјавлынныд. Обн отчот ковміс.

— А-а-а—бтпырјбн ставныс горбдісны. Балалайка комсомолеч мбвпыштис да саркнітіс баруна. Стальнбј струнајаслбн шыыс бтгудырб гартчіс вензан шыкод.

Пуксыс шондіс вір војткоф гбрд.

* * *

Тблысыс, кычі бтка пыжа гыјас пбвсын, кымбрыс кыморб суналб. Улруа сынбдыс оз борчы.

Клуб дорын јурб гудк. Легонтјас „Култмассбвбј“ уж нубббны.

Шорпос вујбгбн Павел чужбм пырыс сувтіс.

— М... м... м... Ым-м-м...

Пбщбс дорын ббрдіс нывка.

— Мыјб ббрдан? — меліја јуаліс Павел. Нывка сыркмунігмос вбндіс.

Чужбмсб чышјанбн збббма. Лбббдыштис јурбсб да сінпбвнас вбббдіс Павбл вьлб.

— Сізі... прбстасыс, — вашнтісвомыс Нывкалы дасбкмыс гбгбр; пелкннк вомдорјаса.

— Ма-а-ш-ш... Ш-ш-ш... — кодкб кьлб чуксаб. Нывка бара вбббдіс Павел вьлб да пондіс нксыны.

— Вербсыд? Батыд?...

— Оз... даф. Закар мелннк, — ышловзис нывка. Сінјасас солкјасісны анкыштус гырса сінва војтјас.

— Јуыштбма да дбзмбдчб... Чбрт, сура чбрт, — мустбма нымтыштис Машб. Павел кывшутбг бура дыр сулаліс, оз гбд мыј-і вбчны.

— дбзмбдчб? — сесса нбнбм са куж шуны-ні јуавны Павел.

— Первоыс-бмбј... Ок-ок-ок.

— Судб сет.

— Судб? Фадбс? Коднб кутас судітны сіјбс. Трбш Педбр, кузьмеч Мітрбј да менам дафыс — кујм туз. Асныс судфајас. Кыс-нн судб. Ола небос... Со, чбртыд, пыр-на корсысб. Оз-і вод.

— Ма-шб-б... Ш-ш-ш, — бытбб нарбшнб делбтчіс сынбд.

— Муна, — шуасіс Машб, — муна да сарајб вода. Оз адыс небос. Чбрт сура чбрт... Мустбмтор. — Нывка муніс пбщбс пблбн. Павел сінјаснас коммаліс сіјбс да гыыр воеласбн муніс керка дорб. Обнуулын — морт вујбр.

— Кушбм Машбс-нн воштін? — серампыр јуаліс Павел.

— Мыј? ладнб; тур татыс. Мун, мун мса, прбвті бласлбві. Нбнбм тани гбгравны. — ропкбгтыр локтіс Закар.

— Ен вбтлы. Ег-бд гусасны лок.

Устбм тоштбм Закар (сесбм добравыс сылы немнас-на абу петавлбма) дыр код вбббдіс Павел вьлб, сесса нумдіс.

— Е, Павел-тај вблбма. Талун батыдјаскбд бара-на вбж ббрын гажбдчыштм. Дырб-нб сесса гбсвтан тани? Батыдкбд-пб-тај онб лбсалој. Абу шаф. Есббм шаф морт сіјб да кбзвтан.

— Кывзі — ме нывкабс бн адылы. Јандыс, пыз мешбк. Судбз-верман воны.

Закар голасб нужбдлбмбн вбббдіс Павел вьлб, сесса пблбстіс јурсб.

— Судбз? Менб судбз кбсјан вбббдны? Батыб сікт паотала јанбдін дај менб шбщ кбсјан, Мун, мун, прбвті бласлбві. Брб-дага. Сбгом тбвчі. Понјбс-бд леза. У-ты! Збнмбс, велбдыс пбгбма, судб-пб...

Голкнтіс бзбс колча, сесса чбвусіс. Кыліс петуклбн горббдбм мбдыс... Петукјаслбн лептбм зык гбгылтчіс сіктбд да лантіс кбнкб ыб јылын.

* * *

Арса сынбдыс сьз, шонді торпыр-јасбн пбртмасб. Ыжыд — неламын квајт пудја — вбчко жынјан мурзб, сылы елтчбны посні жынјанјас. Православнбј хрбвјана музгбны вбчкыс. Нывбајас платбб ббжнысб кутыштбмбн термасбны: колб пызанвыс лбсбдны, шафгајас мавтны. Мужкјас, уснысб гартбмбн, мбвпнаныс чбсмасбны румка-мбд „зеллабн“.

Павел ордын асјасагыс-нн тблббны Кбрнлјас. Ыжыд кабала лбст волсалбмны жбжб дај ујалбны сы гбгбр. Кабала торјас, клеј, карандашјас, краскајас — пызанвыс тырыс.

— Аттб, тајб-тај не пестб кералбмыд, — жбжб пуксігмос шуасіс Педб. Сесса бара гбрбылтчіс. Мавтыштас пбв мбдыс да борвыс шыббтчывлбмбн вбббдб — мбчаб артмб.

Мукбдјас — вундасбны, ласкасбны. Пызан сајын Павел гбжб. Поснбдік бшынјасб вевса-вевса сујббны шонд југбрјас. Лбсыда ыркбдлб тбвра, кьлб ју вылын гыјаслбн солкбдчбм.

— О, муркбдчанныд, — пырбс Уткін.

Павел швач пуктіс пербручкасб да шпынјалбгтыр четчіс.

Котхожннкјаслы зема-смер вундб му.

— Здорвјб, Уткін. Ен-тај-і волы отсасныс. Со, передовітса. Налбј ласкбј. Зблжыка, јортјас; сьывбма-нн, кьлб.

— Ештб-нн, — нумдіс Кбрнл.

Уткін пбччанаббмбн кутіс лыдфыны стенгазетнбј заметкајас. Чужбмыс зумыштчіс. Лыдфас, лыдфас да јурнас сесса копбрдлб.

— Војна значіт, товарішц, Зонов, — ышловзбг моз четчіс Уткін.

— Мыјнб ескб? Те ногбн, век-і кутам чбвовны. Најб кураббны, а мб вбббдам?

— Мда-а, — нужбдіс Уткін, — дерт, оз поз чбвовны. Ме сбмын пола, енб-б вьвті крута бостбј... Обд оз поз рбчбн-кб шуны „быка за рога“ бостны. Со, шуам, газетујанныд нелучкјас вот течбм јылыс. Мда-а... Вообце, правлнб гбжбма. Ембс нелучкјас. Но...

— Мыј? — орбдіс Зонов. Уткін пелпомјасбб вбрббдіс.

— Сесса газетујанныд предсбдтелбс — пбжарнбј сарај стрбйтбм вьлб вбјбм керјас прбсвоітбма-пб. Вообце, гашкб-і правлнбја гбжбма. Факт. Мда-а... Но...

— Мыј сесса? — јурсб лептывлбмбн јуаліс Кбрнл. Уткін бытбб ез-і кьвлы. Пызрбдлыштис уткалбн код плавкбс нырсб да ышловзис.

— Правленбб кооперативабс газетујбтмнныд... Исполкомбс... Газетујтны, дерт, позб. Мда-а... Но не-жб ташбм острбја. Обд тајб лбб шелмованнб, авторітет ускбдбм. Всежтакі Исполкомын пукалбны ббрјбм јбз, і вообце...

— Те прбвб, Уткін? — чорыда јуаліс Зонов. Уткін јбжгылтчывліс, нумббмпырыс кбсб сблбм вевтас пуктіс.

— Мыјла тазі сорнбтны, товарішц Зонов. Ме вбсталі тај, мса газетујтны-

Ыбса колхозчыкјас јубилеј луно
гөрд обози вајоны шабди.

колө, фактјас жаңеннөјөс. Мда-а...
Ну, вобщем асныд төданныд.
Сөмын... бур відчысны нинөм. Ме
төданин. Определеннө кыптас војна.

Ылавылын јургөны жынјанјас. Ут-
кин зумыштчөмөн кутис кывзыны:

— Kodikodöc! Kodikodöc! Kodikodöc!..

Уткин ышловэс да јуалис Зоноваыс.

— Талуи скод чукөртчө. Мда-а...
Ветлаи-жө-кө-а?

* * *

Вадорын төскөн обшвајтөм важи-
ник керкаө месытчөма Исполком.

Көркө гөрд краскаи өлө краситө-
ма-да, кадыс-тај нулөма, зерјас мыс-
көмны, шондыс сотөма. Револютси-
јаөз таи патерујтис правленнө. Ои-
на ем көрт решеткаа чижовка. Сени
пукөдлсны вот мынтытөмјасөс. Сиктса-
јас помитөны-на правленнөлыс көр-
сө. Ферт, кодө мыј серги. Оз-пө-тај
ө.кода шондыс быдөнөс шонты.

Шондыс луншөрлаи гыжјасө. Ис-
палкомө чукөртчөны скод ыло јон-
жыкасө мужик улов.

Шумөвөјын вожык локтысјас зырт-
чөны стенин өшалан газет дорын.
Мукөдыс ескө-лыдысны оз кужны,
шөң-жө сүеөмөн-сүеөны.

— "... Обществөн өлө кыскөма
керјас, пөжарнөј сарај стрөитны. Го-
жөмбыд керјасыс төлалисны вадорын.

Бөчкајас, багырјас, омөлик машина —
пыр-на бөмөны зерулын... Зато
Трөш Педөрлөн өни кыптис ыла-
стын", — кодкө гораа лыдыс.

— Төлалисны-тај...

— Ш... ш... Тащөма горзан.

— Мыјнө-огыс. Төдам-өд...

— Төданкө-і чөв-ов. Ез-өд тенсыд...

— Адгоршјас...

Исполком вочасөн пыр јонжыка ты-
рө. Газет дорын вабергачынмөз шу-
чө, пуб. Кыскө друг локтис Легоит.
Суса тывјыштис ејјаснас газетсө,
здук режлө өви заметкаө мыщаселис,
вөчөдлс мужикјас ыло да мөдөс
лыдыс.

— С-э-э, — пырпырыс сөзөдс, пыр-
кытис јурсө. Адзис Корнөлөс да чу-

жөм ылас вежис. Весиғ мужикјас
вешыштисны сы дорыс.

— Лөж лептанныд!.. Местнөј
власт ыло!

— Правда гижөма, — ружыштис јөз
чукөр.

— Правда. М... М... Ме Испол-
комын секретар, ог дозволит... ог
дозволит. — Легоит адзис Зоновөс да
вомыс вежыштис:

— Поли-тиконт. Гудыр ваын аргаөс
куталанныд... Вешјө, вешјө, — скө-
рыс горөдс Легоит јөз ыло. Јөз
чукөр бөрлаи валитис. Легоит кп-
пөвнас курыштис стенин өшалан га-
зет. Кос нывпуө би чуткиг-моз чаж-
ж-өзјис јөз чукөрын.

— Ен вөрөд!

— Сыннөтө јөрө!

Јөз чукөр валитис Легоит ыло
да, чагјөс мөз, маскис стен бердө.

Пызан дорын зөлкытис тилгун.
Быдөн сылаиө бергөдчисны, мукөдјас
өдјөжык бөкө вешјисны.

— Камисеја локтис, — пельс пелө
төвэс јурө.

Вежөсын вывти пөс лоі. Кымөрөн
лувјалө табак щын.

Трөш Педөр петис пызан сажө.

— Зачинајтам инө, православнөјјас.

Сылаи сещөм мелаја ворсөны ејјас-
сыс, быгтө ес код востны лөсөчны,
а „с пращником“ поздравитны көсјө
јөсө. Трөш-Педөр ез-нин өтчид скөд-
тө нуөд. Кужө кор кушөм кыв шуны,
кодөс ошкыштны, кодөс талыштны
ыла кокнас. Шужа кинас тошсө ле-
безитө, мөднас кушөмкө кабала кутө.
Сорныс вөзув шөрөн шургө.

Кор сјө казтыштис немущөјјас-
лыс мунај мырөдөм јылыс, јөзчукөр
лучкө лантис. Сөсса көнкө кылис
ропкөдчөм. Гөжөмын тащ-жө сөд кы-
мөр кыпөвчөгөн ылыс локтас ур-р-р-
гөм.

— Кодјас дышжыкөс, — висталө
Трөш Педөр, — нинөм налы мусыс;
ежмөдөны-жө-а. Обществолы дај госу-
дарстволы убытка. Надыс мөса по
закону колө отберитны, значит, мужик-
јас, да прамөј крөстанагы сетны.

Вернө-өд сорнөта? Вернө, ферт...
Гөрд Олөшөс бөстөј — ежмөдс мус-
сө. Төма Иван — ежмөдс. дај мукөд-
лыс колө бөстны, по закону мөса-тај.

Төма Иван бурөщ өзөс дорын өлө
јөжыласө. Кылис асөө казтыштөм да
јурсө пелпөнјасас кыскис, быгтө нөш-
көн тышкисны. Сөсса друг чилөстис:

— Мыјнө тајө, сө бавушкојас. Лун-
шөра луно, пурттөг вјанныд. Сөсса
мутөг-і коланныд?

Здук режлө чөвуелі. Ыжыд повөд-
фа вожө тащ-жө лантлө ылавыв.

— Корысјасө көсанныд вошты-
ны, — мөдарсан шуасис Гөрд Олөш.

Трөш Педөр вөсиг сінтасјасө ез
вөрөдлы. Сылаи-өд абу-нын медвоз-
заныс.

— Кызи сөсса общество шуас. Ка-
мисөјалди-тај мөса тащөм кыв-а. ем-
өд мыј, мукөдлөн добраыс меным
вөсиг оз ков.

Ропкөдчөм куті содны да содны.
Төвэгөн — тащ-жө здукыс здук ју ы-
лын кыптөны, содөны, лыдмөны гы-
јас, ыз-буз-баз швачөдчөны кырјасө.

— Педөр Трөпимович, дозволит кыв
шуны, — бедөдөн тошкигтыр пызан
дорө петис Закар мелник. Отщөщ
пызан дорө сүеис Төма Иван; Кыв ни
жын шутөг вел дыр вөчөдс јөз ыло,
быгтө дорысөс корөс. Сөсса нора-
ника кутис тельгысны:

— Со бавушкојас, онө-жө талалөј
ловја мортөс. Асныс-өд төданныд ус-
көтө сулис... Грек тащө өбидитчыны.

— Воисчинө грек, православнөјјас,
оз пощ өбидитны слабжык војтырөс, —
панјис сорнөсө Закар мелник. Јөз
лантисны, Төма Иван чужөмөд котөр-
тис нум, кјјасө нужөдс Закарлан.

— Колө отсавны модан-мөдлы, по
крөстански, — вожө нуөдс сорнөсө За-
кар. — Прөсөти бласлови, ме омөл мөвп
ог кут. Прамөј крөстанагы ме век
завсегда отсала. Мөса-тај быдөнлы
колө мутөртө сетыштны. Сөмын-өд
муыд, шондөбан, радејтө бур көчәи-
нөс... Му ежмөдны оз пощ. Ежмөдөм
ыло, ферт, нинөм-нын сетны. Ме ка-
мисеја дор.

Төма Иванлөн кјјасыс лөвөк усөны,
өналыс ылас өщјис өйна војт.

— Вернө, Закар. Оз-кө ужавны,
мыј морла налы мусө.

— Сизі ферт!

Закар нумјалнг-тыр вөчөдлс јөз
чукөр ыло. Сөсса локтис Төма Иван
дорө да тапкөдыштис.

— Иванушко, тед-жө буржык. Пыр-
ан ме өрдө ужавны. Ачыд пөт дај
семјавид пөт лөө, красујтчыны да ов-
ны кутан, кызи гажа садөкын колп-
кај.

Төма Иван чышкыштис өйнасө.

— Вајө меным кыв, — шуасис Па-
вел. Трөш Педөр өйнасис ас војтыр-
көд.

— Кызи-өд скөд шуас. Јона-нын
тај сорнитисны-да.

— Шаи.

— Тырмац!

— Огөј кывзөј! Гөлөсүјтны по за-
кону!!

Завөдлс-жө ескө Зонов сорнит-
ны да Трөш Педөрлөн војтырыс леп-
тисны сещөм зык, вөсиг исполкомыс
сыркмулис. Кушөм-нын сени сорнө,
горөдан да астө он кыв.

Зонов вомдорјасө јиритыр мунис
пызан дорыс. Көрнөлөн, Педөлөн, му-
көд комсомөчјаслөн өнјасныс өгыр-
јас мөз өзөны. Недыр сорнитчисны,
сөсса разөдчисны јөз чукөрө.

— Семид фад, он-жө тајөс ферпит.
Гөлөмыд-өмөј ізмис-нын. Тед-өд мыј:
лшка мусө најө оз-жө сетны-а, оз

мырдыны-ні. — Педо кутчыёма ве-
жаыслы сояс да нинём выло оз лет-
чыс.

— дурды, ме ог куж сорнитны.
Оз миса артмы. — дөзмөдчан гутыс
моз мынтөдчө сөмид. Сөмын Педёмыс
бурөн он мын. Сылы колө, мед веж-
аыс ассыс кывсө жөзыслы висталис.
Ситсајас зев пыдди пуктоны вежа-
сө, авторитета крестанін.

— Морыс-тај тїјанөс оз ну... Оз-
өд миса артмы, — ропкөдчө сөмид—
Ладнө, ладнө лешак пі... Час
вистышта лібө. Тїјаныс-өд он-жө
мын-а.

Сөмид пөвмөдыс кызөптис, гөгөр-
бок вїздөдлөм бөрын петис пызан дорө.

— дозволитө... Оз сөкө артмы-да
Трөш Педөрлөн сїнјасыс өзјисны.

— Вистышт-инө.

— Кхы—тај заводитис сөмид, се-
сса журпыдөсас кутчысис. Мыј вөлі
јурас, друг кытчөкө разалис. Нїөтї
мөвп ез кол. Бөр-нїн вөлі көсјө ве-
шјыны да Педө, омөл моз, чужөмсө
вөчалө, вашкөдө мыјкө. дај жөзыс лан-
тыштисны, вїдчысөбы мыјкө. сөмид—
авторитета крестанін.

— Јона-нїн сөкө сорнитисны-да...
Мыјкө-тај сөлөм лудны кутис. Крес-
тана, өд геб дај сїјө овны көсјө,
либө нїчув кужөдын кыскасө, кувны
оз жалајт... Мутөм крестанїны-абу
крестанін, позтөм көк коф. Кушөм
пөлза обществолы сөшөм крестана-
ныс? Бара-жө некушөм пөлза миса
абу. Уна муыс налы оз-ї ков, еща-
сө мыј-нїн мырдыны, Мед ужалөны,
миса правда кывјөнкө сорнитны-а.

— Вернө, оз ков өбөдїтны.

— Мед ужалөны, — шуасисны код
сурө. Трөш Педөрлөн чужөмыс веж-
сыштис — скөд мөдарө шыбөлитөдїс,
да-өд шуасисны ез кушөм сурө крес-
тана...

— Чөвлө, православнөјјас, шест-
шестуј колө Часлөј, вистыштас пар-
тїнөј морт. — Трөш Педөр индїс Лего-
нт выло Легонт пыркнїтис јурнас да
суса петис пызан воладорө.

— Товарїшцїјас, — здук-мөд чөв-
ольштис, — Ог кут чукулөдлыны, ме
вескыд морт. Ме төда став дїректїв-
асө дај чїркуларсө наїздуч. да! Мї-
јан пөвстын өвмөдчїсны сїстан гагїас.
Прїмөр гашкө колө-да. Со, талуи өш-
өдөны гачет. Медпрамөј војтырвылас
лөж паскөдөвы. Вїдчысөј намы. Најө
мїјанөс мөда-мөдкөд лөгөдөны. Мїјан
пыр-на вөлі сөглас. Ыжыд семја моз
олїм. дај возө сїз-жө колө...

— Оз! — вундїс лечыд шы.

Быдөн вїздөдлісны тачсө шуыс вы-
лө. Павөллөн чужөмыс ез здрөгнїт.

— Оз миса, беднота, мукөд крес-
тана. Мыјвө тї вїздөданнїд. Тїјавлы-
өд горш выланїд талтчөмны. Рево-
лүцїја сөтис власт ез налы, — чуннас
зургїс Зонов ісполкомчї вылө.

— Обществолы му оз тырмы шу-
ад? Кодјас ордын-нө мујасыс? Гашкө
Тїма Иван ордын-да?

Кыз-тај дон пывсан гор выло вефра-
тыр ва бузгїсны.

— Вер-нө-өл..

— Куш-өмөј вїзмүөн.. Вотным ку-
шөмі.

— Кредїтјассө асныс-жө куралөны.

Быд пелөсыя шузыны пондїс.
Гөрд Олөш дорын ыжыд кынөма
нывбаба „звөнитө“ кушөмкө дафөлы
пөлвозас, дафө оз кывзы, кутөма
сүседсө сојөдыс да венчө:

— Ставыс јенсаң, сват.

— Јенсан? Тїјанөс озжык өбөдїт-
ны да дерт сөсса.. Оми-өд абу важ
прїжымїд. Револүтсїја.. Сөветскөј
власт.

Сөмын Уткїн ва бергачө вескалөм
чагтор моз оз інас. Огїлаын кывзы-
сыштас-да, мөдлаын-да. Шенчө:

— Ҷик көјїнјас кофөс. Вермасны-
кө, мөда-мөдныслыс голанысө ор-
јөдласны. Мыј тајө—мамајөво побошө?
Тазтө зорјасөз воасны.

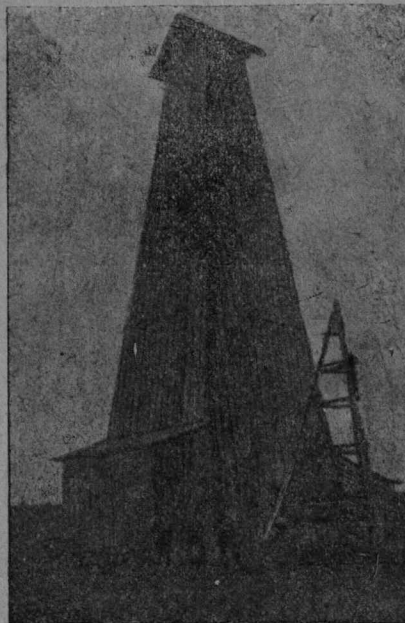
Көрнїл кыліс да бергөдчїс Уткїн-
лаң:

— Мун гортад, Владїмір Нїколај-
евїч. Мї асным-нїн..

Уткїн өчкїсө бостліс, сөсса бөр
пуктїс. Шевгөдїс кїјасө да кыв шу-
төг вешјїс лөңжык местаө.

(Воцө лоө-на)

Ухтаса нефтанөј вышка.

Сөза лөзө југөр...

Јенеж вывсаң сөза

Лөзө: —

Ассыс југөр шондї;

Сералө став-мувыв быдтас...

Тонө јөн-дї —

Чорыд јывөмыс вөан зөргө,—

Ужлыс кї-под-сө оз сїбөд,

Сїјө — сїјө,

Асшөр өвмөс.

Јенеж вывсаң сөза

Лөзө,—

Ассыс југөр шондї: —

Регыд небзас теиад јїкї

Выныд еша — Мїкөд

петны косө!

Өлөш?! дурды жөзыс

вөвсө вїны; Ужав — лөсөд аслыд,

жөзыс, мыј, пыр нуан?!

Сїз-жө кылө: —

„Тајө му местаыс менам“!

„Вїз керасыс — ас уж“!

„Рыныш, пывсан, піна, гөр,—

Ставыс асшөр — өвмөс тор“...

„Пондїн“!!!...

Јенөж вывсаң сөза

лөзө:

Ассыс југөр шондї..:

Сывдас асшөр гаж да өвмөс—

өтүв өвмөс сөвмө,

важыс вошө.

Топыд вөнөн јїтлө, вурлө —

Бїбвыв вевтас — Межа—бор: —

„Ме-пө сувта аскеж дор;

Енө вөрөдө „пөж“ јылөм! —

Вїдө, өтүв олыс пісө...

Теныд өнї сор!

Јенөж вывсаң сөза

лөзө:

Ассыс југөр шондї; —

Кулө пырөј—рагас межа

Тенад выныд еша

петны косө:—

Ставыс лоас мїјан!

Артасны мї ог-нїн мөдө:

„Мејам“, тејад“, „сылөн“, „абу“...

Шуа тај-со, миса,

СТАВЫС ЛОӨ МІЈАН!

Јенөж вывсаң сөза

лөзө

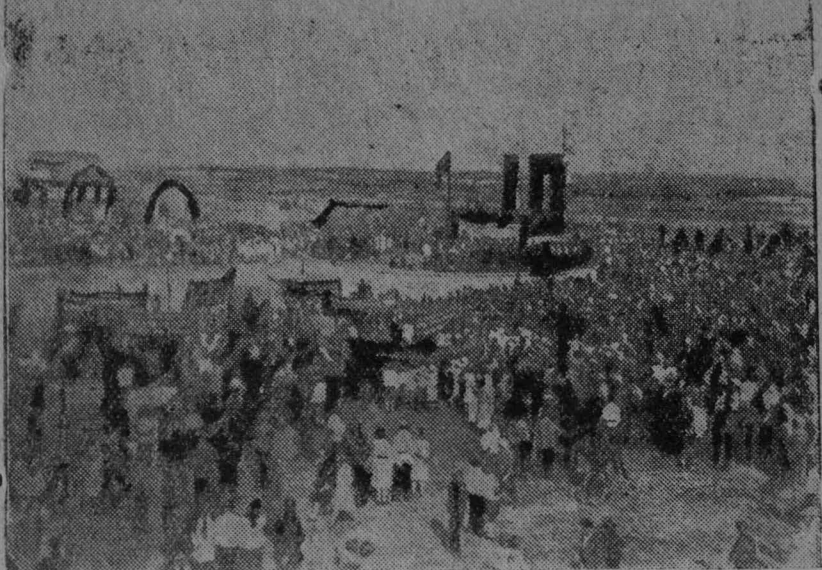
Ассыс југөр шондї,

Сывдө—дорө өтүв олөм:—

Ставыс медым гажа

„КОЛІ ВАЖӨН“!!!

К. Ігнатөв.

Акиъ пи

Локтö ин-ду-стри-ја!

(1921 $\frac{23}{VIII}$ 1931.)

Горзöны, зымгöны, ызгöны, сылöны,
 Öзjöдан лозунгас дугдывтöг кылöны.
 Шондeан гөгöр-бок вакö да лöсталö,
 Нeбыд төв гөрö флагјас кигаөн лeсталö...
 Нузвiжөн пöртмасö чужöмыс муыслөн,
 Зарнiөн зiрдалö лeстјасыс пујаслөн.
 Шондiыс jeneжас јандывтöг вакö.
 Улчајас волкјакö он, мајбыр, лаксы...
 Вöбaытöм кыпöдчöм талунја лунö,
 Колоннаас суртчöмөн орлытöг мунö —
 Кыз бытö гoжеа виз визывтö шорөн —
 Со сiкас зорiжөн eнјастö јорö...
 Кумачөн пастасöм, сöлöмыс сералö.
 Быдлаасаң лыдпасөн јöз вылас ералö,
 Мысöма мајтöгөн, волкјалаан чужöма —
 Сыктывкар, — мајбырöј, вöччыныд кужöма...
 Паскöмыс збылторсö ужнымыс боотö,
 Паскöмыс — „тöрытöс“ петкöдлан пас,
 Паскöмыс мијанлы возö туж воотö,
 ПАСКÖМЫС — ПАНАС КЫНЫ ВЫЛ ДАС!

* * *

дас во ми Ленинскöј ту куза
 Подјимö оломсö, ег төдлöј муз.
 Кымльöскыв шыблаалим кодi оло, а уцö,
 Кодi тышкаeг eнјассö лiчöдiс руз!
 Милы-ö, большевикјаслы, повзыны „аскыс.“
 Милы-ö, большевикјаслы, мунiгөн чотны?
 КОДЛЫ ЛЕНИН ТУЈ ДВОЈТЧÖ — ЫСТАМÖ
 АС ПЫГ

Оппортунистическöј нурö кiсмöм оз вотны
 Вешјы, наргыс нiзув, бокö —
 Кужöд чукjö јуртö суј!
 Став нытiк шеренгаыс галөн-сö скокö
 Весаeсö ВЫЛ ДАСВОЛЫ туж!

* * *

Визöд гөгöр, зарнi мијан
 Помтöм лiквiзö — лöз плас...
 Кылаан? — Локтö ИН-ДУ-СТРИ-ЈА!
 Адјан? — Чужö ВЫЛ ДОНБАС!

Мiјö зарнi јöрим, јöрам —
 Мијан лечыд паскыд чер?
 СОЦИАЛИЗМ ТАНИ ВÖРЫН МИ ДОРАМ,
 Социализмөн подулыс — кер!
 ВÖР — КУЗНЕЧА ВЫЛ БОЛШЕВИКЈАСÖС
 ДОРНЫ,

Вөр — мијан врагјаскöд тышкасан стан.
 Суежыка визöд — врагјас оз зöрны,
 Визöд, — мед оз орöдны ВЫЛ Војвыв план!
 Јургöны лöзунгјас: — Тышкасны дасö!
 — Тавоса öвiклы — сетамö дасö!
 — СТАВ ВÖР МИЈАН ЛОÖ — УДАРНÖЈ
 БРИГАДА!

Сувтамö ставөн звучникјас радö!
 — Карманов, Јершов — сетам најаöс сурсөн!
 — ТЫРТАМ СОДТÖДÖН ВÖРЛЕЗАН ПЛАНИ!
 Разгiдлајлы да шкурниклы — бок кузта орсөн,
 Налы местаыс оз адзыс тан!
 Выл кад — выл уж! Ми төдам —
 Вежоic мијан олан ног,
 Ми тавун локсö лöдам
 Лöкаыо, кыз ковтöм јог...
 Ми вермim öнöз, вермам возö,
 Мијан ловшыын — Парвија мијан!
 Кодi тужшöрас нигласö, жöзö —
 Талалам сiјöс, ми — Ленинлөн пијан.
 Возти — колонја... Öни, визöд —
 Чужö Выл му, Выл гiгант!
 Сурсјасөн војтырыс мунö öт визöд...
 Кылад? Интернационал... Сiјö некор ез лант!

* * *

Горзöны, зымгöны, ызгöны, сылöны,
 Выл Војвыв вöсна лозунгјас кылöны...
 Сурсасөн кар вылын кумач флаг лöсталö
 Быдöнлы выл мојас сöлöмас öсталö...
 Суртчöм колоннајас орлытöг кыссöны
 Кар помсаң — мöд помöз понјаснас пыкöоны...
 Кокулын тiралö муыслөн бан —
 ВЫЛ КОМИ ПРОЛЕТАРИЈ ВОСАЛö тан.
 Кывзы-жö, Парвија. Сетам ми клатва:
 — Врагјас көч мијмыс мыјсö ез лакны —
 Те бöрса ставөн! Кiстамö вiр —
 МЕД КУМАЧÖН ГАРТЧАС СТАВ МИР!

Бригадирлөн нолд вист

Ватагалөн вын

САНРИК ЈОГОР

I.

Куз лун ми шлвјалім участокі — корсаалім арса под вылын вочом керјас. Рытјавивнас біјасім ыжыд конда дорд да, кыз шуласны, пондім артавны відласомјасным куза. Міјан участок улын да міјанлы-жө лоө перјасонысө. Сіјөн і лоі відласомыс уна-ө ылөсас вөрыс, кушомжыка тырөма да кушом дон выло почас кыскынысө.

Тырөма. Бура уна сурс керјас да шпалјас кујлоны лым улын кушму подеагыс. І өніөз абу гөгөрволөмаөе кыскөдны. Со жө-өд мыжыда пакөст-тө вөчасны.

Рабочком сені-жө шонтыөг мозыс пондіс проберитны старш. пріјомшк — Габ Иванөс.

— Ті-өд төданныд вөлі, мыј тајө вөрсө коркө да коркө лоас-жө вөлі кыскыны?

— Төданныд вөлі, мыј талөн кыскан кадыс вөлі-нын первојја лым-сагыс? — Бөрын содтышті ачым,

— Төдам... зев бура вөлі төдам, но вөвјассө ез мөдөдлыны. Вистала міса вөвјассө. А кодјас емөс вөлајасыс — налөн і вөчыясасыс емөс. Мыј вөчыштасыс сіјөс і кыскыштасыс. Сы вөсна і лоіс тајө тајөсө.

Сіјө висталіг мозыс терыба лапкөдліс өінјассө, ез вермы тыр өін-мөн вөдөдлыны міјан выло.

Міјан гөгөр туганјаснаныс довјалісны шочынык пожомјас, клејма улө сузтөм пујас. А муас кујлоны, өдван-нын төдчыштөны јывјасныс, вөчөм сортөвөј керјас, шпалјас і тулкајас на дерт вөліны-і.

Тајө здујјасын, муртсыс-муртсыс вөрпуыс мургыштөм шыын, біпурјыс бічунөн чігаркајас өзтігөн вөјлан думјаснад. Пыдөз вөјтчывлан, вөсіг-тө зон дырсам дум вылад улывлө, кодјаскөд көлөдчывлім.

Помнітчө, коркө-өд тајөс, Габ Иван-тө, вөрсө лым улө бердөдөмыс шу-лывлім-нын судөч кыскыны.

Шулывлім мед Учлөспромхозван пырыопыр-жө индасын тајө тырөм вөрсө, кыскалыясасө... Унатор-на шулім. Сөмын нінөм тај міјан шөм сереі абу вөчлөмаөс-а. Вөсігтө Лева Гршалаөн празнік кежлө летчывтөм куза шуөмыс ез збылмыв — өвтігө летчывлісны дај ачыс шөщ вөлі лет-чывлөма — рөштво кежлад.

да... унатор ескө шулам, көсјы-лам да еша олөмас пуөдчысөө-а. Асным-жө-өд сешөм енлөсјасыс. Сөс-са кызкө он-жө вөвјав дај.

— Кызі-нө. Опөт вөзө нуөдө өор-нысө Рабочкомыд. — Төвбыд кулақјас ужалісны да најө вынөн тајөс вөсав-ны абу гөгөрволөмныд.

— Чөвлы... первојсө тајөс кол-лөдлім, вөзам вөлі гөлјасы, мөбө кыскасыс ареллы, лөсыд кыскалан-ныс-да, а бөрынас... Мыјөн мі тө-дам, кодјас тіјан татөны кулақјасыс. Некушөм тарја спісок ез вајыны. Гашкө некод абу кулакыс-да.

— Некод? Те он төд, кымынөс өні летчөдісны, кымын-на татчө колі? Те он төд, мыј најө вөчісны төвбыд-нас? Кымыныс најө тіјанлыс ужалыс-тајө гортаныс летчөдлісны? Те сешөм-торјасө вунөдөмыд? Те гашкө он төд вөсіг кодјасөс судітісны-да?

Те төдан он, кушөм төлыс да кы-мынөд лун талуң?

— Тед быт колө төдны, уна-ө кервөчыс, кыскасыс ужалө талуңја лунө тенад участок улын, унаө вө-чөны да кыскөны луннас...

Кымын прөчөнт-нын тыртөма план сереі. Тајөс-кө нө он төд — мыј сөсса теве.

— Те нінөм он төд дај тыдалө төднысө он косјы. — Торкө менө Ра-бочком. — Енлы волас-на і теныд пујја вөј... Рас бөстчөмыд ужавны ужав кызі колө, а өн-кө көсјы — шөт.

Төтөг-нын уна ужавтөјасыс да вөр-лезан плансө орөдөвөјасыс.

Повзөс міјан пріемшк. Повзөс да кывјасыс ез понды артмавны.

Вескыда вистав, те, Иван Габріловіч, кулақјасы кывыв ужалөмыд — сорніт-чывлің кодјаскөдкө? Вистав... Татөи куза сорнітны да сорнітөн кышлөд-лыны абу ін. Шуны-кө шуны вескы-да. А нінөм ылөсас кывбертны. Мыј вөчөмыд — вылас, тыдалө... Вылас і суд лөө... нінөм лөчөмөрітчыны.

Тајө немвідчыстөм кывјасыс Габ Иван-лөн нөштајөна гөгрөстчысны өін-јасыс. Шөкыда пондіс чөвтавыны өінјас-сө аслас өмөлік оружө — клејма выло. Вөчөдалө пышјанің. Тыдалө чајтіс, збыл-пө тыдалө кюн воасны, суді-тасын ас судөн.

Но і робочком-жө... Колө-жө ета-

зі мортөс повзөдны... Оз бара кып-лөдлы — вескыда крапөдө... поску-лачык... кулақјасы кывыв ужалө-мыд. Мукөдкө — өінсајын сөмын.

— Ме ог төд, мыжама мыж ад-чөмныд менсым... Ачыд рабочком морт да тајтө грөзөтчыны оз-жө ков... Ачыд верман сурың.

Рабочком нінөм шутөг индіс ківас тырөм пу выло. Сөінјасным вөтчөв-лісны сіјө кі бөреа. Тырөм пу. Одва төдчыштө тујыс.

— Ме таыс абу мыжа.

— Коди?

— Вөвјассө ез ыстыны.

Сіз ез і вистав.

Сені-жө места вылас вөчөм акт. Менам өні-на сіјө актыслөн копјасыс. Сені шуөма:

„Ст. пріјомшк төдөмөн тыртөма лым улын арса вөчөм керјас да шпалјас. Оні сіјө вөрсө лөө дептавы-ны 6 вөст пыдна лымпыс да вөчны туј бердөдөм участкакөзыс 3 кілометр ылаөз. Участокыс пастанас 2 км. да кузтанас 1 кілометр. Вөрыс абу јо-на шөкыд. Сыыс кызі емөс сорі-кост арса под вылын вөчөм керјас өніја ужалан участкасың. Мі брига-дирјас көсјысам тајө вөрсө кыскыны тарја дон бөсттөг, сөмын бөстны туј вөчөмыс да пуктаөвөјас јурө. Корам тајө бердөдөмыс мыжасө Иван Габрі-ловіч Поповөс мыждыны кызі вреді-ІІ.

телство вөчысөс“.

Сөсан вескыда летчам конторөб. Сені гөрд пелөсын, бурец собраныө чукортөмаөс — аграрном воөма да виста-лө да колхоз котыртөм јылыс.

Чукортчөмаөс. Пукалөны. Кывзө-ны. Сөмын сылөн висталөмыс нінөм-жө некодлы оз пыр — роч дај зев мыкталіг тырји терыба өорнітө. Кыв-зөны. Сізкө мыккө да мыккө вөрөшіт-чө јөзыслөн јурјасаныс.

— Колхоз. Вај висталөј төдыс јөз коміон да гөгөрвоанажык, мыј сіјө первој лөө ачыс колхозыс да мыј сетөны кутасын ужавны? — Шыасыс-ны јөз аграрном висталөм бөрын.

Секі јөз вөзө бара петіс Олек-сандраыд. Кытчө-кө вөтліс да шаңмыштөма быдөн. Пыркытіс јур-өісө бөрладорас да пондіс көкны.

Уналы-на міјан чукорыс дивөөн вөлы кажөтчө кывбабајаслөн мужікјас вөзын ыжыдторјылыс сорнітөмыд. Он-өд бөст да шошаөдыс шыбіт. Кывзөны і сылыс.

— Ті вөсіг колхоз јысөвд-на вө-лөм онөј төдөј... Со-өд-на ті кушө-мөс, а мукөдлаын, міјан областын-жө, вөжөн-нын колхозјасыд емөс. Колхоз — сіјө сешөм овмөс, кытчө өтувчөны ужалыс гол да шөркода олыс крес-тана. Öтувчөгөн өтувчөны став вө-мунысө ужалан көлујсө, вөвјаснысө да мөсјасысө. Кодлөн кык мөс —

өтүс пырө колхозо, а модыс колө асылыныс.

Отка мөскалыс колхозо мөсмыс оз бостчысы. Колхозын виэму кутасны ужавны отувјон да бөринас јукны шленјос костаг ужалом серте, мыјт-дөмкө-прөчен сетчыскас нөшта пай јурас — мыј дон пырөма овмөсыс, скөтыс колхозас. Ужавны вермытөм-јас јурө лөсөдчысөө торја фонд. Кодкө ваис устав — комион печатај-төмаөсө гагетө. Лысфисны сјјөс быд пункт вылө сувтаөмөн.

Вөмөсөи лыбисны гөлөсјас. Кодис пырө, кодис оз.

— Те вөвтөм, а мен кык вөв кута прөста сетны колхозө.

— А кор сјјө лоас, мед ставныслон өткоф лоі овмөсыс шуам, мед ставныс те мөз вөліны кык вөлаөс да куим мускаөс кохозө пыриг кеж-лө... да-өд да сөщөмыс некор оз лөаы.

Јортјас — төкөтө коф сувтыштөм бөрын шыасө Олөксандра — тјан пы-ыс коді оз думајтлы дасөн озыр-мөдчыны, коді ассө озырмөдөм вөс-на ез думајтлы мөдөс ајкөз орөдны, сылы нинөм жалитны, көт сылөн і кык вөв, а мөд вөвтөм-дај. Сјјө пы-рас колхозад. Сөрт коді унжык пыр-тас колхозө овмөсө, сјјө унжык і кутас бостны. % награда, но % награда вылын, оз пө кут ужавны, оз вермы овны, кызі војдөр овлісны капиталістјас купонјас вылын. Сөсса, кызі шулісны-нын, колхозө пыртөзыс овмөсөн өткофөз вөдчыны некор он вермы. Кытчөз лоө-на ашөрја овмөс, сетчөз лоасны-на гөлјас да озырјас, жеба да бура олысјас. Сөмын кол-хозајсө котыртчөмөн сөщөм торјалө-мыс кутас бырны.

— Гјжөј менө: Кіран Ивановіч По-доров. Кык вөв сөга, кык мөс.

Гјжөј... Полөмөн да артаөмөн төакыд оз бост.

Гјжөім морт 5-6 кымын, а мукө-дыс нөрөвөтөны-на.

Сјјө адук вылын кыптывалісны гө-лөснаныс колхоз котыртөмлы мөдарө бөжалысјас.

— Тенад-нө, Кірон, мыјкө јурыд ужалө оз. Мыј-пө те ачыд думајтан. Урсалін-жө зонмө ассыд овмөстө — колхозө пырин. Кыті-нө теныд фелі-вө... О, јөј те, јөј. Мукөдыс-нө мед-нын. Гөлдөбаыды нинөм жалитны, оз кол гөмлуныс кыңзі. Колхозын көт колхозтөг көт — өткоф налы. Сөзмасын да петасны. Көт і налы да колхозтөгыс-жө овнытө-а. Кор окота ужалав, кор абу он-дај. Мыј кокыштан сјјан і чуңыштан.

— Мјјанлы дарөм. Кодлы окота — пырасны, кодлы абу, оз дај.

Кывтө-кө пин сајад виэан — буржык, ещажык төдасны да омөлжыка кыс-каласны.

— А виэмуыд, виэмуыд, Gidörjanуш-ко. Ыбшөртө пөвсылтасны да теф да мем ыб ортсыас лоө петны, кы-төны і вамс оз космывалы да із-јасысла гөртө некытчө сацкынытө. Лөбө виэастө. Со і виэ сөсса колөкө кывтө пин сојад.

— Оні аја-пјяыс оз вермыны өт-лаынсө овны да јукөны-а кыс-нын бөкөвөјјаскөд овны.

Бара төкөтө лангыштлисны да лөн вылас гјжысыс чукөстис „кодјешщөн“.

— Кірит менө — Кірон Ивановіч. Подоров. Абу-на-өд менам сјјим се-дун. Оніөз-тај колхоз понда овлім да воэө-на гашкө кықкө олам.

— Менө щөщ... щөщ... щөщ... Кыкөн колім. Кыкнаным вөвтөм јөз.

— Кыв сетчө Мірон Мірејлы. — Коркөјсөсыс ног-жө көккө нерыштис менө. Бытөвө јіаваөн којштісны. Кын виэјөн виэөдліс сурса куға. Плеш вы-лө чөпөсјис пөс. Сувті... сувті да лөнөді ставнысө аслам ықид гөлө-сөн: гөлјас медеа-нын вөвтөм јөз отувчөмөј колхозас. Мјјанлы нинөм жалөн оз кол. Мі сөмын і төдлавлім пемыдыс пемыда сілаыс вывті ужалөм, шыгөсө да кыномсө... Мі сөмын і төдлавлім керкатыр сөмјаөн мыреө, на вөсна лун і вој пөсөөм. Пырамөј. Бөстам ыб шөреыс лубөј інсө, виэсө-і, пондам отув ужавны. Государство первојсө отсыштан, уж-дывлас ужалан көлүј да ужалан вөв-јас лөсөдны. Шөркөфа олысјаслы мјјан дінө тујыс оз тупјыс, но кулак-јаслы лоө пөдса. Пөдса лоө весіг кулакјас дорыс мунысјаслы. Сөсса, кушөм лоас оломыс — ставным вывті өтмөза пондам мунны. Отмөза-кө быдөн, сөлөмыс пондам ужавны — секі өтө оз понды красујтчыны, а мөд конөрөн овны. Ужалөмөн — лоас. Од ватагалөн вын.

Өпөв кодеурөлөн бергөдчис мөвп-јасыс — гјжөавны кутісны.

Сөрөн-нын мунім асламым баракө.

Сөреыным нуим епісок колхозса шленјаслыс, көні вөлі-нын гөжөөма 31 морт да Комілеслы мөдөдім па-кет Габ Иванөс актујтөм куға.

III.

Дыр-на мі ужалім. Некөд вылө нинөмөн егө лөбсывалөј. Катшщөјас тырлавын кутісны керјөн, Ылөсас өтгудырјөм бөстасам, сојам. Табакјас вајасны јадікнас да кодлы колө сјјө і ачыс ас кинас бөстө јадікөыс. Зөр вајасны мешөкјаснас да сетис аскі-наныс вердөны.

— Мыјкө тон бөрја куыс петкөд-лас. Оні тај пөттөз вердөны-на, а табакөн куритөдөны-і... Мыј сөсса колө — Вөлі шулыштласны сөмын.

Сіз ескө олім-на, ез-кө лөаыс се-щөмтор. Отчыд мјјан асламым јөз зөбасыс ачөмаөс кык паскыд мешөк зөр, пуджын мында сакар, 28 вөсмі-на табак, і зөбассыс ставсө пыртліс-ны пызан вылө. Сөрт некөд оз віс-тав, мыј тајө-пө менам. Но-өд кодкө зөблөма-жө.

Шабаш... Тырмас сөсса тазітө ужавны... Јуркунад он кут сузсы-ны. — Мед бара ужалысјасыс пон-дісны шуасны секі.

— Абу-на шабаш... Тајө нинөм на оз віс-тав, мыј мјјанлы воіс пом, мыј бригадөнавоэө ужавны оз поэ. — Бурөщ сөк кежлө воіс да кутө бри-гасө разөөмыс Грішавыд. Тајө өтө зөв ічөтөк тор-на і петкөдлө ассыныс халатност.

Мыјла не вөлі мјјанлы асламым пөвсыс торјөдны өтө мортөс, коді ескө өтнасөн кутис прөдуктајассө боставны да нуөнды учот. мыјдтөм мунас отув сөјөм-јуөм да мыјдтөм бөстөласны торјөн асылыныс. Сіз-жө ескөн нуөдіс днөвнык, кодјас кушөм лунө сөјісны отувја өбөдыс. Секі зөв бура поэис, нөтө өшіөйтчытөг ар-тавын, код вылын мыјдтөм забор.

— Отінад нинөм-жө оз вермы кер-сыны.

— Кызі — ез, нанјастө бөстөгөн лоіны-өд сылы отсөсысјас, мешөкјас-нас вөдітчыны. А сјјө пасјавнытө верміс-нын. Татчө асылыныс поэис лө-сөдны ічөтө ігана вежөс, кытөны поэис виэны кык кока бурдысјасыс.

— Бара-на раммім. Воэө вылө сі-зі-і лөсөдім, кызі велөдіс Грішавыд. Запасцікө бөрјім Пөла Иванөс да пы-рыс-пыр-жө лөсөдім прөдукта виэан ігана чөм.

Коді сізсө заптысөма — сізі-і колі.

Сөсан-жө медчасө кодеурөыс пон-дісны артасны уқөн. Колө-пө кате-горіјас лөсөдны.

Оніөзсө сізна ужалім. Некушөм артаөм ез вөв. Коді мыј вермас. Но шуісны — воэө тазі оз поэ. Емөс-дыша ужалысјас, шандајтысјас, емөс і зіл јөз. Сөсса-өд бара-жө мукөдыс јонөс, а кодеурөыс жебжыкөс де оз отвјө во ужалөмыд.

Категоріја. Кықкө сјјө первојсөныс ез кажітчы, кывјыс оз кажітчы. Ка-тегоріјаалан-кө јөзтө — нөшта-нын омө-ла пондасны ужавны дај петаласны бригадөмыс. Колө кызікө мөдвог лө-сөдны, сізі лөсөдны, медым кыптіс-ны ујас. Колі ескө вөлі кықкө да егө-на кужө.

ЊОБДИНСА ВІТТОР—Гіжодчукөр 1-öd том.

Комі ніга лезанін. 1931-ö1 во
248—36 лістбок. донис 1 шайт да 80 ур.

Комі печат да літературалон быдмөмыс зев бура петкөдлө, кушом ыжыд ус-пехясөз воисны комі ужалыс јөз культура кыпөдөмын комі областы дас во тыргі кежлө. Револуцсиядө-кө комі кыв вылын ез вөв нітік газет ні нітік ніга, өні Комі областын петө 8 газет, 2 журнал да вел уна комі ніга. 4 рай-онлөн ем аслас газет.

Тайө петкөдлө, кызі ленинскөй націо-нальнөй політика олөмө пөртөмөн комі ужалыс јөз сувтөны өтвестө культура боксаң воын мунис СССР-са мукөд национальностөјаскөд.

Художествоа література паскавны сиз-жө кутис вермыны сөмын октябрса револуциясан. Октябрса револуция бөрүн комі ужалыс јөздөн петисны ас-лас гіжыяс, дај вочасөн век воыс во-зө петіны. Соціалістическөй пышкөса национальнөй формаа комі культура кы-пөдөмын зев ыжыд значеннө кутө худо-жества література. Пролетарскөй комі література бөрја војасө вөчис ыжыд воков. Сіјө пөрны кутис большевистскөй літератураө.

Њобдинса Віттор мед воца дај мед-ыжыд пролетарскөй комі гіжыс. Њобдинса Віттор абу сөмын поет, сіјө і прозаик, і очеркіст, і крітїк, і драматург, і компо-зітор. Та вөсна сылыс гіжөдчукөрсө лөзөмыс зев колана. Колана комі ужалыс јөзлы, колана і том гіжыясасы да гіжны бөстөсөјаслы.

Ез случајнө медвоца пролетарскөй комі гіжыслөн гіжөдчукөр кут петны комі областы дас во тыргіөн. Бысөн-лы гөгөрвоана—тайө унатор висталө.

Њобдинса Вітторлөн 1-öd томө чуқөр-төма унжык кывбурыс, кодјас сылөн петалісны аслас даскујимвөса гіжан уж дырји.

Тайө даскујимвөса ужыс Њобдинса Вітторлөн зев бура петкөдлө комі літе-ратуралыс тусө.

Пролетарскөй комі література чужис Њобдинса Вітторсаң. Роч буржуазиялөн колаңнальнөй політика ез лөзлы вөсег пас-кавны мелкобуржуазнөй комі література-лы, пөдтыліс вөсег сіјөс чујигас, нинөм-нн і сорнїтны ужалыс јөзлы асыныс література лөсөдөм јылыс.

Њобдинса Вітторлөн „Гөрд звөн“ німа медвоца кывбурыс (1918-öd вөса август 17-öd лун) петкөдліс, мыј комі ужалыс јөз лоны өткод праваа јөзөн важ Рөссіјаса ас сорнїа мукөд ужалыс јөзкөд, мыј комі ужалыс јөз кутисны вермыны кыпөдны асыныс өвмөс да

культура, стрөйтны социалістическөй выл олөм.

Сөмын сек советскөй Рөссіја зоннас вөлі белогвардејечас кышын. СССР-са пролетариат јурнуөдөмөн ужалыс комі јөзлы колө војдөр вөлі мынтөдчыны белогвардејечасыс да интервентјасыс. Сіјөн і пролетарскөй медвоцаа комі гі-жыслөн медвоцаа гіжөдыс вөлі ташөм:

„Четчы, төварыш, да палөдчы,
Асыд вөлатө дорјыны лөсөдчы
Лөк јөз мїянө матыстчө,
Муса чужан му бөстны көсјысө.“

І воцө Њобдинса Вітторлөн унжык кыв-бурјасыс сіјө каднас кызвыннас граждан-скөй војна јылыс, револуция јылыс, белогвардејечас да интервентјас јылыс, классовөй врајјас јылыс.

Ферт, унатор-на сені Њобдинса Вітторлы револуцсиясыд вөлі гөгөрвөтөм (өд, сіјө петис крестана пышкыс), уна-на вөлі „југыд кыалан“ кысөм, „мез лун“ јы-лыс да локтыс „долыд олөм“ јылыс сылом, сіјөјасөс пролетарскөја тыра гөгөрвөтөг. Сіјөн і Њобдинса Вітторлөн сіјө кадса гіжөдјасын уна ташөм пөлөс общөј, ешатор сетыс строкајас:

„Сөкыд пөра колө бөрө,
Долыд олөм воын“.

„Чолөм“, 5-öd лістбок.

Сөмын-өд секса поезиянд ташөм чуксасөмнас, корөмнас і вөлі конкрет-нөй Њобдинса Віттор сіјө гөгөрвөтөмјас-сө веніс, асыс крестьянскөй психологіјасө вөштіс револуция вөсна уж нуігөн. Гражданскөй војна јылыс медбөрја кыв-бур („Кор гымаліс војна“—1931-öd во) сіјөс петкөдлө. Тан абу-нн „мезлун“ да „долыд олөм“, а пролетариат дїкта-тура да социализм, социалістическөй олөм, комі јөз пыддї комі робочөјјас, комі колхозникјас, гөла да шөркода олысјас.

„Кор гымаліс војна“ да „Комі кып“ сыланкывјасын Њобдинса Віттор, позө шуны, арталіс гражданскөй војна јылыс да револуция јылыс асыс даскујимвөса гіжөмсө, медым өнїа кадса мојасөн на дөрө матыстчыны. Мыј вөлі гөгөрвөтөм—гөгөрвөдїс, мыј вөлі оз тырмы—верма-наыс тырмөдїс.

Өд, төдам мї могнымөс—
Топөдам рад.

Мі огө повзө, мед кавшасас враг;
Сы воцө некор ог ускөдчө пласт,
Морөсөн вїзам мї пыр советвласт“
(„Кор гымаліс војна“).

Өвмөс кыпөдан кадө вујігөн проле-тарскөй роч поет Безыменскїј гіжліс

„Только тот наших дней не мельче,
Только тот на нашем пути,

Кто умеет за каждой мелочью
Революцию мировую найти“.

Њобдинса Вітторлөн творчествоыс воцө паскаліс тайө лозунг улын-жө. Ка-дыс вөлі корө бөстөны поснїдїк торјас-сан. „Поснїдїкторјасыс“ колө вөлі ад-чыны ыжыдөс, а ыжыдөс петкөдлыны төдчана поснїдїктор пыр. Сөшөм-өд за-коныс літературалөн. Поснїдїкторјас сајын револуция оз сајав, а сіјөн пет-көдлысөб. „Колча болча, маколча“ „Азбука“, „Поснї чөладлы“ да мукөд кывбурјасын секса кадыс. Ферт, на сајө ез сајавлыны „Воц-на шөйтчыны“, „Мыј керны“ да мукөд кывбурјас парвіја во-зын да советвласт воын сулалан мојас јылыс. Најө шөртүжіыс Н. В твор-чествоын, најө петкөдлөны Њобдинса Вітторлыс пролетарскөй вејбртас арт-мөмсө.

Н. В. мукөд гіжыяс костыс медјона увавліс јөз кост поезїја чуқөртөм вы-лын. Сіјөн і творчествоас талөн вывті ыжыд вліяннөыс. Мукөдлаас вөсег те-матїка боксаңыс. Абу сөмын комі на-роднөй творчество, а шөщ і мукөдлөн (шуам, малорөссјаслөн). Налөн көт-і соціалнөй коланлуныс өні абу-нн ыжыд, сөмын вөліны жоа коланаөб. Сар праві-телствөсан комі ужалыс јөзлы літератур-нөй наследствө ез коллы сы вөсна гө-гөрвоана, комі гіжыяс-кө гіжны заво-дїтгїгөн пыкөсылны народнөй творчество вылө. Ташөм пөлөс кывбурјас Њобдинса Вітторлөн: „Мөда“, „Бїжук“, „Гыа ва вы-лын кыјсөм“, „Аркірөј“, „Туту-рүту Ге-мө“ да мукөд. Вөсег мукөд кывбура фелјетонјасын төдчө ташөм вліяннөыс (шуам, „Сыктывкарса улыча“ да с. в.) Сыланкывјасыс ыжыд-жө талөн вліян-нөыс.

Њобдинса Віттор медвоц кутис пере-строїтчыны реконструктивнөј кад корөм-јас серті. Сылөн сыланкывјас өні паска-лөма комі ужалыс јөз пөвөс, сылыс кыв-бурјасөс лөдөдөны комі област пастаын. „Стантїја Сыктывднкар“, „Коллектив“ да мукөд төдсаөб быдөдны. Најө в-ста-лөны өвїтор: Њобдинса Віттор өнїа кад-са ыжыд пролетарскөй гіжыс.

Њобдинса Віттор ез чужлы пролетар-скөй гіжысөн. Пролетарскөй комі гіжысө сіјөс пөртїс октябрса револуция да коммунист парвіја.

„Кыпті-кө—кыпті ме октябрса гы кост-тө сунөмөн. Саммі-кө—саммі ме ВКП тујку-ча мунөмөн“.—Гїжліс сіјө асыс дасвоа јубілејсө коллалїгөн Кыптіс да самміс сіјө ез друг, а нацнїк, вочасөн, дај сіјө кыптөм-самыөмыс сылөн ез-на помас. 1918-öd вөса да 1931-öd вөса гіжөдјас сылөн абу өткодөс. Сіјө пыр-на кыптіс пролетарскөй вејбртаслан, вөчис ыжыд творчөскөй туј. Сіјө творчөскөй тујсө ве-лөдөмөн колө нөшта өдөдөны пролетар-скөй комі літературалыс быдмөмсө.

Із јур Іван.

Отв. редакторөс вежыс І. Вежов. Редактїјаса шлен В. Савїн.

С У З Ö Д Ö Ј

НЖ Коми
1-1

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЕРАТУРА
КОМИ ЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕЗÖНЫ ВКП (б) ЦОК-лөн КУЛТПРОП да КАПП.
ПЕТÖ БЫД ТÖЛЫГЫН КЫКЫГ

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Војвын крајын да СССР-ын социализм строитөм, төдмөдө пролетарскөј роч да коми художествоа літератураөн, тышкасө классөвөј врагјаскөд да најө агентјаскөд парвїја генералнөј тувїч вöсна, нуөдө коє парвїја натсіоналнөј полїтикаыс кежласөмкөд, великодержавнөј шовїнізмкөд да меставывса натсіоналізмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да быдтө том выл гїжысјасөс. „УДАРНІК“-ын печатајтсөны вїетјас, кывбурјас, очеркјас пролетарскөј коми гїжысјаслөн.

Быд ударніклы, вөрлезыслы, колхозніклы колө сузөдны „УДАРНІК“ дај гїжны сетчө аслыныс, кызі тышкасөны најө асланыс участканыс промфінплан тыртөм вöсна, социалистическөј строїтельство вöсна.

СУЗÖДАН ДОН:

1 төлыс кежлө — 30 ур	6 төлыс кежлө — 1 ш. 80 ур
3 төлыс кежлө — 90 ур	12 төлыс кежлө — 3 ш. 60 ур

Сузөдны позө поштөвөј быд отделеннөыс.

